

■ 11 Aralık
2015 Cuma
■ Sayı: 11
■ 3 TL

HAFTALIK
SİYASİ DERGİ

BOYUN EĞME

Rusya'nın dış politikası anti-emperyalist mi?

Rusya'nın ilkelere dayalı bir dış politika pratiği yok. Ama ABD gibi gaflarla, yalanlarla yürümüyor; buna ihtiyacı yok. Tersine Rusya, ABD ve diğer NATO ülkelerinin gırtlaklarına kadar battığı ikiyüzlülük ve komplolardan yararlanıyor.

YİNE 'HASTA'

AKP KIVAMA GELDİ | 'BARBAR' İŞİD, KRAVATLI KOÇ | PETROLÜN SAHİBİ DE BEREKETİ DE BOL...
| 'ADALET' SAĞLANDI AMA ÖFKEMİZ DİNDİ Mİ? | TÜRKİYE'DE SENDİKACILIĞIN AYNASI: TÜRK-İŞ

ONLAR HASTALANIR, BİZ ÖLÜRÜZ

AKP'nin basitçe bir proje partisi olmadığı, özgün ideolojik yapılanması, toplumsal tabanı ve onu var eden bir politik geçmiş olduğu çok söylendi. Sadece somut olgular değil (Mavi Marmara, 'One Minute' olayı, Çuval krizi, Müslüman Kardeşler bağları, Mursi krizi vs.) bunların birleştirildiği örgüler de bu yaklaşımı destekliyor.

Ama emperyalist projeler içinde kendini anlamlandıramayan, çeşitli aşamalarında emperyalist merkezlerin proje beklentilerini karşılamayan burjuva partilerinin, bırakın iktidarı, muhalefette bile yeri yok. İş bunu unutmaya kadar gelecekse, o zaman hiç gocunmayalım: AKP bir projedir. ABD emperyalizminin bir projesidir. Hatta bir alt projedir. Büyük projenin unsurlarından biridir. Emperyalizmin yeşilli, kuşaklı geniş Orta Doğu "projesi" 2000'li yıllarda önemli revizyonlar gördü.

Obama'nın 2008'deki çıkışı, bir yanıyla projenin tıkandığı noktaları açmaya dönüktü. Lübnan'da Hizbullah'ın İsrail'e kök söktürmesi böyle bir şeydi. Irak'ta yatırım yapılan sunni lejyonerlerin kof çıkması, Şiiilerin ve Kürtlerin üstelik İran'la bağları güçlenmiş bir şekilde projenin ötesinde güç kazanmaları... Böyle gelişmeler projede revizyon gerektiriyordu.

Bu revizyonla, AKP'de yapılan revizyon en iyimser deyişle örtüşüyordu.

"Eşbaşkanlık" sünepliği ile kendini kabul ettiren, biraz fazla serbest davrandığında (Hamis yönetimini protokollü olarak ağırlamak) zılgıtı yiyen, GOP yaveri AKP, bakıldığında içi boş bir eşbaşkanlıktan daha etkin bir konum olan bölgesel liderliğe doğru çevirdi, gözünü ve misyonunu.

Obama'nın ABD emperyalizmine nefes aldırma, küresel ideolojik hegemonyasını sağlamlaştırma ile birleştiren emperyalist oyun, Erdoğan'a ve partisine bölgesel güç, etkin vekil, çağdaş vasal olma şansını taniyordu.

Burada keselim. Sonuç olarak bu bitti. Erdoğan'ın yeni Osmanlısı artık bölgesel liderliği yalnızca rüyasında görür. Yeni Osmanlı artık pazarlık gücü ölçüsünde hizmet yarışına katılan fırsatçı güçlerden birisidir.

Herhangi birisi değil elbette. Erdoğan çetesinin tanımlı bir veto hakkına ya da yetkisine sahip olmadığı görülse de, fiili bir veto yeteneğine sahip olduğu açıktır.

AKP, rol aldığı emperyalist misyonlar içinde işi bazen oyunbozanlığa vardiabilen az sayıda "bölgesel müttefik"ten birisidir. Bunun kaynağında da, Türkiye'nin içsel kaynakları, olanakları ve gücü değil, diğer güçler arasındaki dengeler vardır.

200 yıl önce Osmanlı'nın bulunduğu coğrafyada yeniden bir hasta adam bu şekilde peydah olmaktadır. "Avrupa'nın hasta adamı" ifadesi Osmanlı İmparatorluğu'ndan başka devletler için de kullanılmıştır. Başucunda ölmesini bekledikleri hasta adamı gerekli düzenlemeleri yapana kadar yaşatan dostlarını tasvir eden bu ifade bugün elbette farklı bir içerikle geçerlidir.

Bu durum, yine hasta yeni Osmanlı'yı kendi halkı için daha da tehlikeli hale getiriyor. Erdoğan hanedanı, bu gerici çete, kendini ayakta tutmak için ülkeyi çok tehlikeli kumarlara rahatlıkla sürebiliyor. Üstelik, sermaye sınıfı, ülke için büyük bir tehdit olan bu kumar oyununu kendisi için birbirini izleyen olanaklar zinciri olarak görüyor. Patronlar, kârlarını beşe katlayan bir iktidarın ülkeyi eşliğine getirdiği uçurumlara bakmıyor.

Bu durumda, iş başa düşüyor. İŞİD'i savuşturmak için, gericiliği rafine eden (!) Koç'la uğraşmak gerekiyor. Gericilikle ve emperyalizmle mücadele etmek için bu kirliliğe kendine rol arayan yeni zenginlerle, Barzanilerle uğraşmak gerekiyor.

 KOMÜNİST PARTİ

**BOYUN
EĞME**

AKP kıvama geldi

2013 YILI İLE BİRLİKTE İÇ VE DIŞ NEDENLERLE "HA DÜŞTÜ HA DÜŞECEK" NOKTASINA GELEN AKP HÜKÜMETİ VE ERDOĞAN'IN, BİR KEZ DAHA PAÇAYI SIYIRIRKEN İYİCE KIVAMA GELDİKLERİ GÖRÜLÜYOR.

AKP ve Erdoğan'ın eline geçen fırsatların Türkiye'yi bir bütün halinde emperyalizmin oyun sahası haline getirdiğini ve bu fırsatların kullanımının AKP'yi ABD ve NATO'nun elinde pelteye dönüştürdüğünü kavramak gerekiyor. ABD ile ona bağımlı bir devletin ilişkileri, bir kural olarak "kesin belirlenim" i gerektirmez. Buna örnek, bizim bölgemizde İsrail ile Suudi Arabistan'dır. İki ülke de, ABD'nin Ortadoğu'daki güvenlik konsepti açısından olmazsa olmaz bir yerde dururken, yer yer kendi gündemlerini de dayatabilmekte, görünürde emperyalizmi zor durumlara düşürebilmektedir.

AKP'nin yeterince kıvrak ve işbirlikçi olduğu tecrübeyle sabitse de, Türkiye'nin yukarıda sayılan iki ülke ayarında bir ekonomisinin ve etki alanının olmadığı açık. Yine de, özellikle AKP döneminde Irak ve Suriye'de elde edilen nüfuz alanları, ABD açısından Rusya'ya karşı bir alet olarak kullanılacak durumda. ABD ve NATO, Su-24 savaş uçağının düşürülmesiyle birlikte, kendi kampını konsolide ettiği gibi, Suriye'deki "siyasi çözüm" tartışmalarında "Rus tehdidi"ni gündeme getirme ve IŞİD'le mücadeleyi Rus etkisini azaltmaya bağlama şansını elde etti. Neden? IŞİD'le mücadele, ABD açısından yeterli ideolojik fonksiyonu görmekten uzaktı; çünkü bu konuda Suriye ordusu, Rusya ve İran daha gerçekçi bir profil çizirken, Batı medyasında "IŞİD'i yenmek için Esad'la işbirliği yapılmalı" tezini savunanların sesi de daha fazla çıkmaya başlamıştı. Rusya ile gerçek bir gerilim, üstelik bunun bir vekil eyleyle yapılması, ABD için bulun-

maz bir nimetti.

AKP'nin bunca hengame içerisinde çıpasını, bölgedeki ABD operasyonlarını bozup Esad'ı kollayan "statükocu" Rusya yerine, yeni bir denge ve ittifaklar sistemi oluşturmaya çalışan ABD'ye atmasının böyle bir tarafı da bulunuyor. Kendi muhteris iç ve dış siyasetine giydirilecek elbisenin Amerikan çaputundan dikilmesi, tüm "devrilme" ihtimaline karşın, AKP'nin tarihi avantajıdır. Irak'la yaşanan son Musul krizinin arkasında da benzer bir ABD gazının yatıyor olması bu nedenle şaşırtıcı değil. Irak'ı üçe bölüp Sünnistan'ı bölgedeki Arap devletleriyle Türkiye'ye ihale edebileceğini düşünen ABD'den işareti alması gerekmiyor Ankara'dakilerin. Planın düşüncede kalıyor olması bile yeterli; çünkü "yeni hasta adam", kendi varlığını ancak önüne daha fazla kemik atılmasıyla sürdürebileceğini biliyor. Musul'u IŞİD'den kurtarma operasyonunun yaklaştığının, Irak'ın 3 devletçiğe bölüneceğinin sinyalleri mi geliyor, bizim kifayetsiz muhterislerden hamle beklemeniz gerekir. Kırım'da Rus karşıtı faaliyetler silahlı-külahlı bir evreye girmek mi üzere, bizim yeni Osmanlıcıların burada yeni provokasyonlar peşinde olduğunu kestirebilirsiniz.

AKP'nin son evresinde işbirlikçilik modeli, "deliğe süpürmeyin, kullanın" önerisinden fazlasıdır. Bu, varlığını garanti altına almak için savaşı ve provokasyonu kendi adına da başlatıp sergileyebilme, emperyalizmin askeri yığınağını emperyalizm için değil, kendisi için isteyebilme yeteneğidir.

■ Erman Çete

Dev (İngiltere-Fransa) ve cüce (Osmanlı)

Dev: Aferin benim küçük adamım. Silistre'de Rusları dövdün, hadi şimdi git Sivastopol'ü al. 1854 tarihli İngiliz Punch Dergisi'nden.

Dış güçler kurtarsın!

Hasta adam Osmanlı İmparatorluğu, dış güçlerin kendisini yiyip bitirme ihtimaline karşı başka büyük güçlerden yardım isteyerek can çekmişti. Burası tamam, ama sadece "dış meseleler" böyle değildi, içeride de benzer bir hâl vardı. Örneğin, Mısır'dan Suriye'ye, oradan Kütahya'ya kadar Osmanlı ordusunu tepeleyerek ilerleyen, Kavalalı Mehmed Ali'nin oğlu İbrahim, İstanbul'un dış güçlerden yardımı

ile durdurulmuştu. Devlet-i Âliyye'nin Mısır valisi karşısındaki bozgunu birkaç yıl sonra Nizip'te de devam etmişti. Çağrı yine aynıydı: Dış güçler ara bulsun, Mısır paşalarına söz geçirsün!

Kürt meselesinin son altı aylık macerası da bir hayli bu durumu andırıyor. AKP, Kürdistan'a bütün kıyıcılığı ile saldırırken ve Suriye ile Irak'ta PKK'yi bastırmaya çalışırken, sorunu tamamen

uluslararasılaştırıyor. HDP ve PKK'den de, yeni bir sürecin ancak uluslararası gözlemcilerin varlığı ile birlikte anlam kazanacağına dair açıklamalar geliyor. Devlet şiddeti de PKK'nin mukabelesi de, "statü" sorununa bağlanan Kürt düğümünü çözemiyor, düğümü çözmek için bir aracıya ihtiyaç duyuluyor. Hasta adam, kendi sorununu bir kez daha dışarıya bakarak çözmeye çalışıyor.

'Barbar' IŞİD, kravatlı Koç

AKP'NİN ORTADOĞU MERAKININ ALTINDA YATAN EKONOMİ-POLİTİĞE EĞİLMEYEN, ÖRNEĞİN 'BARBAR' IŞİD İLE 'KRAVATLI VE DEMOKRAT' KOÇ GRUBU ARASINDAKİ BAĞLANTIYI KURMADAN ÜLKENİN BAŞINA GELEN MELANETLERDEN DE AKP'DEN DE KURTULMANIN İMKANI YOK.

Rus uçağının Türkiye tarafından düşürülmesinin ardından yaptığı açıklamada CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu şunları söylüyordu: "Rus uçağının düşürülmesi üzerine Davutoğlu'nun açıklaması 'MİT TIR'larına operasyon yapanlar, bu katliamdan sorumludurlar' diyor. Yani biz silah gönderiyorduk. İzin vermediler. Oysa o silahların tamamı gitti. İzin vermediler ve sorumlular. İtiraf ediyor. Devlet yönetiminde vatandaşa yalan söylemek var mıdır? O silahlar nereye gitti? Bu sorunun cevabını hep beraber bekliyoruz." AKP'nin bölgede yürüttüğü faaliyetlerin gizli bir tarafı kaldı mı ki, Kılıçdaroğlu hâlâ marifetmiş gibi yanıt bekliyor. Bu açıklamayı yapmakla, yapmamak arasında bir fark var mı gerçekten? Üstelik olayda Türkiye'nin provokasyonu açıkça ortadayken konuşmasının devamında "Biz nasıl kendi ülkemizin yöneticilerine sağduyu öneriyorsak Rusya'nın yöneticilerine de sağduyu öneriyoruz. Kin ve öfkeyle ilişkiler yürümez. Oturup iki ülke de özeleştirisini yapabilmeli" diyor. Ne şiş

yansın ne kebap...

HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ ise konuyla ilgili şöyle konuşmuştu: "Bu sorunun temeli de gerilim politikasıydı. Bu çizginin terk edilmesi gerekiyor. Bütün tarafların, gerek Türkiye gerek Rusya'nın karşılıklı soğukkanlılığın, yapıcılığın ve sorun çözme dinamiklerinin harekete geçirilmesi gerekiyor. AKP hükümetinin de barışçıl bir dış politikaya, komşularıyla daha nizami bir ilişkiye dayanan bir politikaya ihtiyacı var." HDP'nin, içinde Kürt başlığının doğrudan yer almadığı bir gelişmede varlık göstermek gibi bir telaşı zaten yok. O başlıkta da zaten inisiyatif ABD'nin eline geçmiş durumda. 7 Haziran öncesi her türlü gündemde öne atılmaya hevesli HDP'li yöneticiler şimdi suya tirit açıklamalarla olayları geçiştiriyor. Çünkü siyaset üretmez hale geldiler ve AKP'nin hamlesini beklemekteler.

MHP ise ikirciklenmeden AKP'nin yanında pozisyon aldığını Bahçeli'nin "Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğini tehdit eden, egemenlik haklarını çiğneyen, havadan ve karadan tahrike yeltenen her türlü teşebbüs ve niyete müdahale hakkı olduğu açıktır. MHP, eleştiri hakkı saklı kalmak kaydıyla, AKP hükümetini desteksiz bırakmayacaktır" sözleri ile ilan etmişti.

HATIRLAYAN VAR MI?

Bir aydır devam eden uçak krizi ile ilgili muhalefet cephesinden akılda kalanlar yalnızca bu açıklamalar oldu. Eğer bunları bu sayfaya taşımak zorunda kalmasak muhtemelen kimse muhalefetin tavrını hatırlayamayacaktı. Çünkü ortada bir tavır yok aslında. Oysa Türkiye, tarihinin en büyük diplomatik krizlerinden birini yaşıyor. Üstelik bu bir ay içinde gazeteciler Can Dündar ve Erdem Gül'ün tutuklandığını, Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi'nin kameralar önünde öldürüldüğünü de hatırlatmamız gerekiyor. Yani seçim sonrası Türkiye'de hiç de söylendiği gibi sular durulmuş, istikrar gelmiş falan değil. Muhalefet için bolca malzeme var ama muhalefet yok! Bu etkisizlik yalnızca dış politika için değil, saydığımız başlıklar için de geçerli.

AKP krizin ardından Rusya'nın Suriye'de önüne duvar örmesi üzerine, ABD'nin de planları dahilinde pusulayı Irak'a çevirdi. Şimdi önümüzde Musul tartışması var. Muhalefet cephesinde benzer bir kifayetsizlik burada da gözleniyor.

Üstelik güvenilirliği tartışılır olmakla birlikte daha önce AKP'yi düşük oy oranlarında gösteren bazı anketler dahi, toplumda Erdoğan'a başkanlık desteğinin arttığını söylüyorlar. Bu durum kalıcı olur olmaz, orası ayrı. Zaten neyin artık "kalıcı" olması garanti ki? Ama şu andaki durumdan düzen unsurlarının AKP karşısında varlık göstermemesinin payı büyük. Nedeni de basit; düzen siyasetinde kendi iç tutarlılığı olan yalnızca AKP var. Bölgesel bir projeksiyonu da olan gerici bir doktrine, bir fikre, bütünlüklü bir dünya görüşüne, sermaye için ekonomik bir vaade dayanıyorlar. Düzen muhalefetinin bu alanda AKP ile yarışması mümkün değil. CHP'nin kişiliksiz arada kalmışlığı, Kürt siyasetinin ipleri AKP'ye çoktan kaptırmış olması ve tek gündemle belirlenmesi, MHP'nin her zamanki görevini yerine getirerek AKP'ye koltuk değnekliği yapması, bu partinin ülkeyi ateşe atmasında en büyük güvence oluyor.

Türkiye içindeki bu muhalefet boşluğu, kendi için tek çıkış olarak gördüğü bölge politikasına yüklenmesi için AKP'nin elini rahatlatıyor. Suriye olmayınca, kafasını Irak'a sokuyor, yeniden pay kapmayı deniyor. ABD'nin her türlü provokasyonunda sonsuz bir istekle yer alıyor, gerekirse mayın eşekliği rolünü bile kabul ediyor. Ama toplamda kendi iktidar ömrünü de bu şekilde uzatmayı başarıyor.

AKP arkasını sağlama aldığını hissettiği, ülke içindeki düzen muhalefetinden emin olduğu için ülkeyi bölgedeki ateşin içine atmaya çekinmiyor, daha fazla macera içine giriyor. Aynı anda ülke içindeki toplumsal muhalefetin de uzağına kaçmış, uzun süredir başına dert olan direnç odaklarından uzaklaşmış oluyor.

AKP'nin eli ancak Türkiye içinde siyasetin alevlenmesi ile zayıflıyor, kurumsal değil ama toplumsal muhalefet başına dert oluyor. O da bunun farkında olduğundan iç siyaseti tasfiye etmek için elinden geleni yapıyor.

Bugün Türkiye'de düzen içinde kalarak muhalefet etme imkanı kalmadığı ortada. Yukarıda andığımız özneleri AKP karşısında acizleştiren de bu.

AKP'nin koçbaşlığını yaptığı sermaye düzenini bir bütün olarak karşıya almadan, bu partinin Ortadoğu merakının altında yatan ekonomi-politiğe eğilmeden, örneğin barbar IŞİD ile kravatlı ve "demokrat" KOÇ grubu arasındaki bağlantıyı kurmadan ülkenin başına gelen melanetlerden de AKP'den de kurtulmanın imkanı yok.

■ Volkan Algan

Petrolün sahibi de bereketi de bol...

İLK 9 AYDA IRAK'TAKİ BORU HATLARINDAN CEYHAN'A AKAN HAM PETROL MİKTARI 4,8 MİLYON TONDAN 18 MİLYON TONA ÇIKTI. İŞİD VE BARZANİ KONTROLÜNDEKİ BÖLGELERDEN GELEN PETROLDEKİ ARTIŞIN BİR BÖLÜMÜNÜN TÜRKİYE'NİN CARİ AÇIĞINI YAMADIĞI ÖNE SÜRÜLÜYOR.

İŞİD'in petrol sevkiyatının Türkiye işbirliğiyle ve Türkiye üzerinden gerçekleştirilmesine ilişkin görüntüler "herkesin bildiği sırrı" bir kez daha gözler önüne sermiş oldu. Rusya'nın yayınladığı görüntüler, deniz taşımacılığı ve dış ticaret rakamlarından dikkatli bir gözün rahatlıkla takip edebileceği 2015 "petrol bereketi"nin sadece küçük bir kısmı oldu.

Ulaştırma Bakanlığı deniz taşımacılığı verilerine göre 2015 yılının ilk 9 ayında sıvı yük taşımalarında 22,5 milyon tonluk, yüzde 27 değişime karşılık gelen bir artış gerçekleşti. Sıvı yüklerde Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) ve Irak boru hatlarından taşınan ham petrolün önemli bir payı bulunuyor. Türkiye'nin kendi rafinerilerinde işlemek üzere ithal ettiği ham petrol, akaryakıt ithalatı ve ihracatının toplamına yakın bir miktar, boru hatlarıyla transit olarak taşınıyor. 2014 yılında toplam sıvı yük taşımalarının yüzde 40'ı boru hatlarıyla

transit taşınan ham petrolden oluşurken, yüzde 45'i Türkiye'nin ham petrol ithalatı ile rafineri ürünlerinin ithalat ve ihracatından, kalan yüzde 15 ise ağırlıklı olarak kimyasal ithalatından kaynaklandı.

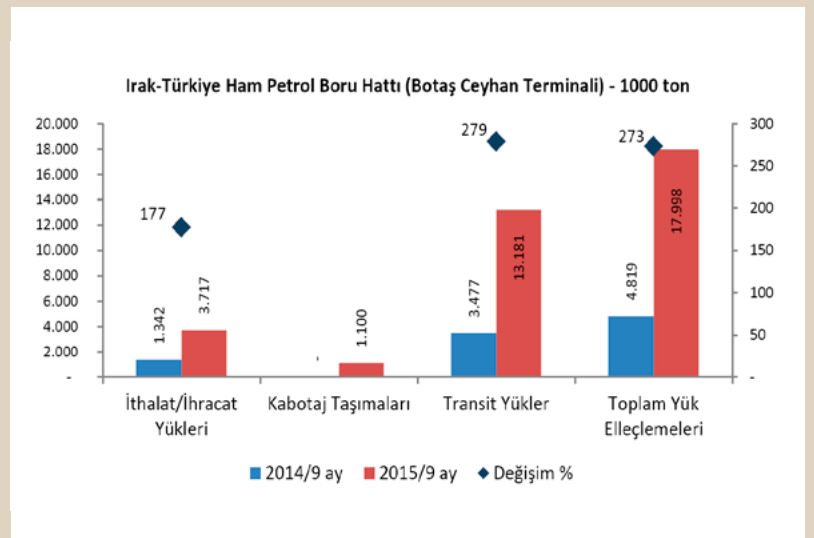
2015 yılının ilk 9 ayındaki sıvı yük artışı, Türkiye'nin dış ticaret gelişimi ve deniz ticaretine konu diğer taşımalardaki seyirle uyumsuz. Detayı incelendiğinde 22,5 milyon tonluk artışın yaklaşık 20 milyon tonluk kısmının boru hatlarından kaynaklandığı, bu artışta da en önemli payın Irak'tan gelen boru hatlarının nihai noktası Botaş Ceyhan Terminali'nde olduğu görülüyor. 2014 yılının ilk 9 ayında Botaş Ceyhan Terminali'nde 4,8 milyon ton sıvı yük elleçlenirken 2015 yılının ilk 9 ayında bu rakam 18 milyon tona ulaştı. 2015 öncesinde çok daha fazla taşıma yapılan BTC hattından gelen ham petrol miktarı ise 24 milyon tondan, 26 milyon tona çıkarak sadece 2 milyon ton arttı.

Botaş Ceyhan Terminali'nde 16 milyon ton civarında transit yük elleçlendiği görülüyor yani boru hattından gelen ham petrol, doğrudan tankerlere yükleniyor. İhracat ve kabotaj yüklemeleri ise 4 milyon ton civarında gerçekleşmiş. Bu miktarın boru hattıyla gelip "kullanım hakkı" Türkiye'de kalan miktar olduğu ve 2015 yılı ilk 9 ay petrol fiyatı üzerinden 1,5 milyar dolara tekabül ettiği tahmin ediliyor. Boru hattıyla gelen toplam ham petrolün para trafiğinin Türkiye üzerinden geçtiği, bu tutarın 6 milyar doların üzerinde olduğu ve yılın ilk 9 ayında cari açığın finanse edilmesinde kullanıldığı ileri sürülüyor.

Irak-Türkiye petrol boru hattı

Irak-Türkiye boru hattı biri 986 km diğeri 890 km uzunluğunda olmak üzere birbirine paralel iki hattan oluşuyor. Irak petrolünü Ceyhan'a getiren hatlar Irak Merkezi Hükümetinin denetimi altında değil. Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi ve İŞİD kontrolündeki bölgelerden boru hattına

kaçak bağlantı yapılarak ham petrol sevkiyatı yapıldığı uzun süredir çeşitli kaynaklar tarafından dile getiriliyor. Boru hattı ile gelen ham petrol BOTAŞ'ın yıllık 70,9 milyon ton yani 553 milyon varil kapasiteli 12 deposunda depolanarak gemilere yükleniyor.

'Adalet' sağlandı ama öfkemiz dindi mi?

ÖZGECAN ASLAN DAVASINDA CANİLER, HALKIN GÖSTERDİĞİ DUYARLILIK SAYESİNDE HAKETTİKLERİ CEZAYI ALDI. ANCAK O GÜNDEN BU TARAF 72 KADININ DAHA KATLEDİLDİĞİNİ DÜŞÜNÜRSEK GERÇEK ADALETİN ANCAK DÜZENİN DEĞİŞMESİ İLE SAĞLANABİLECEĞİ ORTADA.

3 Aralık'ta Tarsus 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, Özgecan Aslan'ın üç katiline de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi. Diğer kadın cinayetleri davalarında sıklıkla rastladığımız hatta kural haline gelen haksız tahrik indirimi ya da iyi hal nedeniyle cezada indirim uygulamaları bu davada hiçbir sanığa uygulanmadı. Toplumun, Özgecan cinayetinin takipçisi olmasıyla birlikte AKP politikalarının kadın cinayetleriyle olan bağını bas bas bağırarak eylemler neticesinde soruşturmanın başlangıcından yargılamanın bitimine kadar her aşamada büyük bir titizlikle hareket edildi ve sanıklar hak ettikleri cezaları aldılar. Hukuk sistemimize ve ceza yasalarımıza göre sanıklar en ağır cezalara çarptırıldılar. Özgecan davası hukuki açıdan en adil sonuca erişti ama mücadele bitti mi?

Özgecan'dan bu yana basına yansıdığı kadarıyla 72 kadın daha katledildi ve 2015 yılının ilk on bir ayında katledilen kadınların sayısı 263'ü buldu. Sadece Kasım ayında 23 kadının öldürülmesinin hemen ardından

dan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu 4 Aralık 2015 tarihinde "Biz, şiddeti toplumsal şiddet diye algılıyoruz. Sadece bunların içerisinde kadını aldığımız zaman diğer şiddetleri kapatmış oluyoruz. Şiddetle ilgili çok değişik çalışmalarımız var. Kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik, Diyanet İşleri Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri gibi kurumlarla çalışacağız." açıklamasını yapabildi! Kadınların katledilmesine zemin hazırlayan zihniyeti bu açıklamalarda görmek mümkün.

KAPİTALİZMİN ÖĞÜTTÜĞÜ KADINLAR

Şiddetin geçmişte de aynı şekilde varlığını sürdürdüğü ancak medyanın ilgisi sonucu

AKP döneminde daha fazla görünür olduğu iddiası sadece AKP tarafından dillendirilmiyor. Bu iddianın çeşitli varyasyonları liberal cehahta da utangaç bir biçimde yer bulabiliyor. Kadının bugün itibarıyla toplumsal konumu ve gelinen nokta iktidar politikalarından azade bir şekilde ele alınabiliyor. AKP'nin sömürüyü, eşitsizliği ve ayrımcılığı besleyen ve derinleştiren gerici politikalarını gizlemek, yer yer bu politikaları ortak olmak ve meşruiyetini kaybetmiş sisteme yama biçmek açıkça insanlık suçu olarak karşımıza çıkıyor.

2015 yılında, yani başımızda Alevi kadınları IŞİD tarafından kafese kapatılıp satılıyor. Ezidi kadınlar türlü işkencelerle birlikte tecavüze uğruyor, üstelik IŞİD'in Gaziantep bürosu üzerinden köle olarak satışa çıkarılıyor. Öte yandan IŞİD petrolünün Türkiye üzerinden dünya pazarında satışa sunulması muhalefet partileri tarafından sessizlikle karşılanabiliyor. Diyarbakır'da billboardlarda "çocuk gelin yoktur tecavüzcü erkek vardır" yazılı afişler İslami değerlere saldırı olarak görüldüğü için bir HDP milletvekili tarafından kınanıp kaldırılabilir. Çokeşlilik Anayasa Mahkemesi tarafından tamamen serbest bırakılıyor. Elazığ'ın bir köyü topluca sekiz yaşındaki bir kız çocuğuna yedi yıl boyunca tecavüz ediyor.

Kapitalizm gericiyetten ve karanlıktan başka bir şey üretmezken kadınları kitlesel bir şekilde öğretiyor. Şiddetle mücadelenin yolu da kapitalizm raylarından hızlı bir biçimde ayrılıyor.

Memleket sahip çıktı

Özgecan Aslan, 11 Şubat 2015'te evine ulaşmak için bindiği minibüsün tek yolcusuydu. Minibüs şoförünün tecavüz girişimine direndiği için baygınlık geçirene kadar dövuıldı. Bayılan Özgecan'ın öldürmek için minibüs şoförü, arkadaşı ve babasından yardım istedi. Bu yardım talebine tereddütsüz bir biçimde koşarak yetişen adamlar ve şoför tarafından Özgecan eziyet çekerek ve vahşice katledilerek öldürüldü. Yakılan bedeni ormanlık araziye bırakıldı. 13 Şubat 2015 tarihinde minibüs şoförünün suçunu kısmen itiraf etmesi sonucu Özgecan'ın yanmış bedeni bulundu ve aynı gün katliam basına yansıdı. Her kadın cinayeti haberi okuduğumuzda içimize oturan o derin sızı ve öfkeden farklı olarak bu defa bu haberle memleketin dört bir köşesindeki insanlar ayağa kalktı. 13 Şubat ve devam eden günlerde on binlerce insan, iktidarın kadın düşmanı politikalarını protesto etmek için ve kadın cinayetlerinin son bulması, katillere indirim uygulanmaması talepleriyle sokaklara döküldü. Özgecan'ın cenazesi kadınların omzunda toprağa verildi. Öldürüldüğünde 19 yaşında bir üniversite öğrencisiydi. Ondan bize geriye, fotoğraftan taşan bakışları ve eşitlik ve özgürlük için yükselen seslerin birikimi kaldı.

20 ARALIK PAZAR
18.00 NHKM KADIKÖY

**Nâzım
Hikmet Kültür
Merkezi**

AZİZ NESİN OLUNMALI

KONUŞMACILAR

OĞUZ KAVALA

CELAL KADRI KINOĞLU

ŞULE SÜZÜK TOKER

ENVER AYSEVER

NÂZİM OYUNCULARI

TABUTUMUN ALTI ÇATLAK

(METİN COŞKUN, ORHAN AYDIN, CANSU FIRINCI)

KOMÜNİST PARTİLİ MÜZİSYENLER

AZİZ NESİN ŞARKILARI

NHKM ŞİİR KOROSU

AZİZ NESİN'DEN SEÇME HİKÂYELER

(YÖNETEN: NEVZAT SÜS, OYNAYANLAR:
ERKAN AKBULUT, MÜGE SAUT)

SİNE-GÖZ FİLM ATÖLYESİ

AKINTIYA KARŞI AZİZ NESİN

SOKAKROPORTAJLARI.COM

SOKAKTA AZİZ NESİN'İ SORDU

TÜRK-İŞ
GENEL KURULU

Türkiye'de sendika

GEÇTİĞİMİZ HAFTA GERÇEKLEŞTİRİLEN TÜRK-İŞ'İN 22. GENEL KURULU, SENDİKALARIN GELDİĞİ NOKTAYI BİR KEZ DAHA TESCİL ETTİ. SENDİKAL HAREKETİN TÜRKİYE'DE OTURDUĞU HAT, MÜCADELECİ BİR ÇİZGİYE İŞARET ETMEDİĞİ GİBİ İŞÇİ SINIFININ EN TEMEL HAKLARINI KORUMA PERSPEKTİFİNDEN DE OLDUKÇA UZAK.

Türkiye'nin en büyük işçi konfederasyonu olan Türk-İş'in 22. Genel Kurulu, 3-6 Aralık tarihinde Ankara'da Türk Metal Sendikası'na ait Büyük Anadolu Otel'de gerçekleştirildi. Mevcut Türk-İş yönetiminin tek liste olarak yönetime yeniden aday olduğu genel kurula, emekçilerin gündem ve sorunları değil yapılan protokol konuşmalarda siyasi iktidarın verdiği mesajlar damgasını vurdu.

Emeğin değil siyasi iktidarın platformu haline gelen Türk-İş Genel Kurulu, sendikal hareketin nasıl bir cendere içerisine sokulduğunu gözler önüne serdi. Türkiye'de sendikalar, işçi sınıfının tepkilerini soğuran ve bu tepkileri sermaye düzenine bağlayan temel işlevlerinin bile gerisine düştü. Sendikal düzen bu haliyle sürdürülemez bir noktaya çekilirken her bir sendika hızla birer sivil toplum kuruluşu pozisyonuna sürükleniyor.

Bu tabloda, mücadeleci pratik sergileyen birkaç sendikanın ise "sendikal referanslarla" hareket ederek bu pozisyonlarını korumaları imkânsız hale geliyor. Türkiye'de sendikalar açısından bir dönem kapandı. Sendikal düzenin amiral gemisi olan Türk-İş'in temsil ettiği sendikal gelenek ise "Yeni Türkiye" referanslarıyla yeniden yazılıyor.

İKTİDAR DAHA FAZLASINI İSTİYOR

Genel kurulun ilk günü konuşan Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Türk-İş sendikacılarına bol bol nasihat verdi ve sendikaları ideolojik saplantılarından kurtulmaya çağırdı: "Türk-İş ideolojik saplantıların değil, işçilerin hakkını emeğin gücüyle ve meşruiyet sınırları dahilinde koruduğunda daha güçlü ve etkili bir yapı olacaktır. Geçmişte ülkemiz çok acı tecrübeler yaşadı. Bu ülke işçinin hakkını savunmak yerine işçiyi

istismar edenleri, sendika ağalarını gördü."

Erdoğan'ın konuşmasında dikkati çeken bir diğer nokta ise Rusya ile yaşanan uçak krizinden bahsettikten sonra sendikaları daha "yerli ve milli" bir duruşa çağırması oldu. Türk-İş'in geçmişte sergilediği sendikal duruşu daha "milli" çizgiye çekmesini istedi.

Çiçeği burnunda Çalışma Bakanı Süleyman Soylu'nun konuşmasında baştan sona cumhurbaşkanına yaptığı övgülerle genel kurula değil Erdoğan'a hitap etmesi Türk-İş genel kurullarında dahi bir ilk oldu.

Azerbaycan'da olduğu için Genel Kurul'un üçüncü günü konuşan Başbakan Ahmet Davutoğlu ise Türk-İş'in tarihsel misyonuna vurgu yaptı. Davutoğlu, emeğin kazanımlarına saldırırken geliştirecekleri diyalog mekanizmalarında asıl muhataplarının Türk-İş olduğunun altını çizdi.

İktidar temsilcilerinin yaptığı konuşmalarda ortak nokta ise Türk-İş'i tarihsel misyonundan AKP'li yıllarda hızlı bir yükseliş gösteren Hak-İş'in yandaşlık çizgisine davet etmeleriydi. Bu çağrı aynı zamanda sendikal hareketin "Yeni Türkiye'de var olma zeminini de tarif ediyordu.

1952 yılında kurulan Türk-İş'in sendikal harekette temsil ettiği açık uzlaşmacı geleneğin kaynağı, Soğuk Savaş yıllarında yükselen Amerikan sendikacılığı hattıydı. Türkiye'de ilk kurulan ve en başta bu nedenle en güçlü konfederasyon olan Türk-İş'in bu pozisyonu, ülkemizde sendikal hareketin referans noktalarını da yıllarca belirledi.

Türk-İş'in uzlaşmacı geleneğinin hem kendi içine hem de sendikal alanda dışına doğru belirleyici olması, farklı tarihsel dönemlerde Türk-İş'in misyonlarının her döneme yeniden uyarlanmasını gerektirdi. Bu nedenle, sermaye birikim süreçlerinin dönüşümü ve düzen siyasetinin hâkim ideolojisindeki rotuşlar, Türk-İş'in bu konumunu hiç değiştirmede. Aksine, Türk-İş her yeni döneme yeniden uyarlandı. Son genel kurul, işçi sınıfının temel kazanımlarına yönelik kapsamlı saldırılar öncesi Türk-İş'in yeni mecrasına işaret etti: Emeğin çıkarlarını savunmak yerine önce "yerli ve milli" refleksler üreten bir konfederasyon ve bölgesel krizlerin gölgesinde sınıfın temel kazanımlarının geri alınmasına göz yumulması...

Genel kurulda "Kıdem tazminat hakkı kırmızı çizgimizdir, bu hakka dokunmak

çılığın aynası

grev nedenidir" kararının güncellenmesi de bu gerçeği değiştirmeye yetmiyor.

Bir formalite olarak yapılan seçimlerin ardından Türk-İş'in mevcut yönetimi değişmedi. Geçen dönem Tes-İş Genel Başkanı Mustafa Kumlu'nun istifasının ardından yerine başkan olan Demiryol-İş Sendikası Genel Başkanı Ergün Atalay, bir kez daha genel başkanlığa seçildi. Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Pevrul Kavlak genel sekreter, Yol-İş Genel Başkanı Ramazan Açar genel mali sekreter, TEKSİF Genel Başkanı Nazmi Irgat genel eğitim sekreteri, Koop-İş Genel Başkanı Eyüp Alemdar ise genel teşkilatlandırma sekreteri oldu.

SGBP FİLEN SONA ERDİ

2011 yılında yapılan 21. Genel Kurulda çıkış yapan Sendikal Güç Birliği Platformu'nun (SGBP) nefesi bu genel kurula yetmedi.

Türk-İş'te on muhalif sendikayla yola çıkan SGBP, önceki Genel Kurulda bir söylem birliği içerisinde Türk-İş'in AKP güdümlü pasif yönetimini eleştirmiş ve alternatif bir liste çıkarmıştı. Sendikal harekette ve ülke kamuoyunda ses getiren bu çıkış dört yıl

geçmeden akamete uğradı.

Sınıfa ihanet ile örülmüş bir sendikal geleneğin içinden çıkan muhalefetin yarattığı heyecanın kalıcılığı, SGBP'nin kongre sonrası nasıl devam edeceği ile yakından ilgiliydi. Genel Kurul sonrası giderek etkisizleşen SGBP, en etkili bileşenleri Hava-İş ve Petrol-İş'in yönetimlerinin değişmesi ile büyük yara almıştı.

Türk-İş'in 22. Genel Kurulu'nda SGBP bileşenlerinin ortak hareket etme zemininin tümüyle ortadan kalktığı görüldü. Zaten SGBP'nin diğer büyük sendikaları olan Tek Gıda-İş ve Belediye-İş'in genel kurula katılmaması konfederasyona dair de artık bir iddialarının kalmadığını ortaya koyuyordu. SGBP'nin genel kurula katılan bileşenleri ise konuşmalarında platformun ismini anmadılar.

Bu durum, sendikal harekette ileri bir hamlenin sendikal düzenin sınırları içinde kalarak değil ancak ve ancak ülkemizde sendikal alanın temel referanslarını değiştirecek yeni bir siyasal süreç ile mümkün olacağını gösteriyor. Bu siyasal süreç ise işçi sınıfı siyasetinin güç kazanmasından geçiyor.

Sessiz ve sürekli bir katliam

AKP'nin işçi ölümlerinde sicili değişmiyor. İktidarı süresince 16 binin üzerinde işçi iş kazası nedeniyle öldü. Her geçen süre ölen işçilerin sayısı katlanarak artıyor. Yeni Türkiye'de işçiler ölümle burun buruna çalışmaya devam ediyor. İş kazasında yaşamını yitiren işçilerin ardından bakanlar, bürokratlar toplu halde namazlarını kılıyor.

Türkiye her 100 bin çalışan başına düşen ölümlü iş kazalarında Avrupa'da birinci, dünyada ikinci sırada yer alıyor. Bu kirli sicil-den kurtulmak isteyen AKP 2012 yılında İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nı çıkardı. Yasaya bağlı pek çok yönetmelik düzenlendi, uygulamaya geçirildi. Ancak, iş kazalarının sayılarında azalma sağlanamadığı gibi ölümlü kaza sayısı da arttı. AKP'ye göre yasa "mükemmeldi". Ancak bu yasa, iş kazalarını önlemeye, ölen işçilerin sayısını azaltmaya yetmiyor. İş kazaları sonucunda 2004 yılında 543, 2013 yılında 1360, 2014 yılında 1886 işçi öldü. İş kazalarının sayısında ise çok hızlı bir artış söz konusu. 2012 yılında iş kazası sayısı 74.871 iken 2013 yılında 191.389, 2014 yılında 221.366'a yükseldi.

İş Güvenliği ve Sağlığı Yasası'nda pek çok değişiklik yapıldı. Ancak bu değişikliklerin köklü çözüm üretmediği 2014 yılında Soma, Ermenek, Torunlar İnşaat'ta yaşanan kitlesel işçi ölümleriyle de görüldü. İş kazalarını işin gereği olarak gören anlayışın iş kazalarını önleyemeyeceği açık olsa gerek.

Ülkemizde çalışma yaşamının esnekleştirilmesi, kuralsızlık, kayıt dışı çalışma ve örgütsüzlük iş kazalarının en önemli nedenlerinden. İş cinayetlerinde inşaat sektörü başı çekerken, Suriyeli işçiler ve göçmen işçiler de ölen işçiler arasına girmeye başladı.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin yayınladığı istatistiklere göre 2015 yılının 11 ayında 1593 işçi iş kazalarında öldü. Yalnızca Kasım ayında 131 işçi yaşamını yitirdi. İşçiler en çok trafik/servis kazaları, ezilme/göçük ve yüksekte düşmeden dolayı can verdi.

2015 yılında iş cinayetlerinde can verenler

Ocak ayında en az 128 işçi, Şubat ayında en az 85 işçi, Mart ayında en az 140 işçi, Nisan ayında en az 135 işçi, Mayıs ayında en az 167 işçi, Haziran ayında en az 155 işçi, Temmuz ayında en az 172 işçi, Ağustos ayında en az 160 işçi, Eylül ayında en az 176 işçi, Ekim ayında ise en az 144 işçi, Kasım ayında ise en az 131 işçi yaşamını yitirdi...

KEMAL OKUYAN

Rusya'nın dış politikası

ONUN (RUSYA) BU
TUTUMUNDAN
YARARLANMAK
GEREKİR.
BUNUN TEK YOLU
VAR. BAĞIMSIZ
BİR SINIF TAVRINI
GÜÇLENDİRMEK
VE ZAMANI İYİ
KULLANMAK.
TERSİ
DURUMDA, RUS
KAPİTALİZMİNİN NE
ANLAMA GELDİĞİNİ
HEP BERABER
GÖRECEĞİZ.

Yanıtlanmayı hak eden bir soru bu. Yalnız Türkiye'de değil, dünyanın birçok ülkesinde Putin liderliğindeki Rusya, ABD ve NATO'yu durdurabilecek biricik güç olarak görülmeğe başlandı. Doğrusu iyi hazırlandılar bu gergin döneme... Hem de çok iyi...

Bundan bir buçuk yıl kadar önce, soL gazetesinde "ABD'ye karşı yeni cephe" başlıklı bir yazı kaleme almıştım. Rusya'nın ABD'yi ideolojik alanda sıkıştırmaya başladığına, halkla ilişkilerde büyük bir hamle yaptığına işaret ediyordum:

"Rusya, ABD'nin üzerine ideolojik olarak gidiyor. Hem de çok sert biçimde.

Bunun alt yapısı, Rus medyasının Putin tarafından yeniden düzenlenmesiyle oluşturulmuştu zaten. Birkaç yılda hantal, batılı rakipleri karşısında etkisizliğe mahkûm yayın organları yerine son derece dinamik ve amaca uygun bir biçimde kurgulanmış bir şebeke örgütlendi.

Bu şebeke, başta ABD ve İngiltere olmak üzere, "muhalif" birçok gazeteci ve araştırmacı-yazar ile iletişime geçti, onlarla çalışmaya başladı.

Kısa sürede sonuç alındı." (7 Mayıs 2014, soL gazetesi)

Evet sonuç alındı...

Rusya IŞİD'in dünyada yarattığı kaygıdan da yararlanarak, 1944-45 yıllarında Stalin liderliğindeki Sovyetler Birliği'nine benzer bir prestij elde etti. Üstelik o zaman ABD ve İngiltere ile müttefikti, en azından öyle sanılıyordu; şimdi ise Erdoğan biraz daha gayret ederse NATO ile Rusya savaşa tutuşacak!

Buna rağmen, batılı ülkelerin kamuoyunda Putin severlerin sayısında ciddi bir artış var.

Artışın bir nedeni gerek ABD gerekse Avrupa Birliği'nin inandırıcılığının kalması. Ne deneseler dikiş tutmuyor batıda. Sarkozy, Hollande derken Le Pen'e sarılan-

“ İLKELERE
DAYALI BİR DİŞ
POLİTİKA PRATİĞİ
YOK ORTADA. AMA
ABD GİBİ GAFLARLA,
YALANLARLA
YÜRÜMÜYOR;
BUNA İHTİYACI
YOK YUKARIDA
ANLATTIĞIM
NEDENLERLE...
TERSİNE RUSYA,
ABD VE DİĞER
NATO ÜLKELERİNİN
GIRTLAKLARINA
KADAR BATTIĞI
İKİYÜZLÜLÜK VE
KOMPLOLARDAN
YARARLANIYOR.
BU AÇIDAN SAYGI
DUYMAMIZ
GEREKİYORSA
DUYALIM.
DUYALIM DA,
KENDİMİZİ
APTAL YERİNE
KOYMAYALIM.”

HATIRLATMA YAZISI

'Türkiye, Rusya'yı yalnız bırakmayacak...'

Böyle diyordu yazının başlığı... İddialı, çarpıcı... Gazete de Pravda'ydı. Yunanlı patrona satıldıktan sonra Rusya Federasyonu Komünist Partisi tarafından yeniden alınan bildiğimiz Pravda değil de, internet dünyasında dört dilde gerçekleştirdiği yayınıyla, oldukça etkili olan pravda.ru. Putinci Pravda...

Başlık ilginçti, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin gelişeceği, gelişmesi gerektiği düşüncesi ilginçti, bölgesel sorunların abartılmaması gerektiği iddiası ilginçti.

En ilginç olansa, yazarın kendisiydi. İmza Adnan Oktar (Harun Yahya) diye atılmıştı.

"Ha şunu baştan söyleseydin de, bizi oyalamasaydın" diyenler olacaktır mutlaka ama siz siz olun kapitalizmi bir bütün olarak fazla ciddiye almayın. Kapitalizm adına düşünüp, konuşup, siyaset yapıp da mizah üretmeyen kim var!

Ancak kapitalizme için yasaları ciddiye alın.

Putin, Türkiye'ye geldi. İki ülke arasında bir sürü sorun var. Üç tanesini hemen sayıp geçelim; Suriye, başta Kırım olmak üzere Ukrayna ve Kafkaslar'da Ermenistan'la Azerbaycan arasındaki gerilim...

Bunların hiçbiri ayrıntı değil, kolayca sümen altı edilemez.

Ancak Putin Türkiye'ye kavga etmek için gelmedi. Bunu bekleyenler, Tayyip'e dersini vermesini özellikle isteyenler illa

ki mevcut. Kuşkusuz, görüşmelerde Rus lideri muhataplarına "ayağımızı denk alın" anlamına gelecek tavırlar sergileyecektir ama aynı zamanda Türk hükümetine, "gördünüz mü, Rusya gibi bir devle ne kadar güzel anlaşıyoruz" deme fırsatı da verecektir.

Yalnızca diplomasinin inceliklerinden kaynaklanmıyor bu dengcilik. Gerçek bir yanı da var. Kapitalist dünyada düşmanlık ve dostluk arasındaki çizgi sanıldığından daha ince. Son tahlilde, aynı sınıfın, aynı toplumsal düzenin taşıyıcısıdır devletler. Aralarında uzlaşmaz karşıtlıklar yoktur ve zaman zaman unutsalar da, ortak bir düşmana sahiptirler: Emekçi halk!

Dolayısıyla, kapitalist devletler arasındaki dostlukta şaşacak bir şey yok. Bu ülkeler sermaye hareketleri tarafından birbirine bağlanmıştır ve son tahlilde bu hareketlerin mantığına tâbidirler.

Ancak kapitalist devletler arasındaki düşmanlıklara da şaşırılmamak gerekir. Rekabet ve kapitalizmin kriz dinamikleri, çoğu kez kural tanımaz, zaman zaman da kontrolden çıkar. İşte böyle dönemlerde başat güçler kendi etraflarında yeni ittifak sistemleri kurmaya çalışır.

Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin gözlerine kestirdikleri temel güç, uzun süredir Almanya. ABD ile bu ülke arasındaki çelişkileri kaşımaya, ihtirashlı Almanya'nın ağızını sulandıracak ayrıcalıklar sunmaya,

anti-emperyalist mi?

bazen de kendileriyle düşmanlığın maliyetini hatırlatmaya çalışıyorlar. Şu ana kadar istedikleri sonucu alabilmiş değiller. Almanya ABD'den kopamıyor.

Kopamaz mı?

Kopması için epey neden var. Ancak öte yandan sistem içi regülasyon mekanizmalarını hafife almayalım. NATO örneğin, bu anlamda bir askeri ittifakın çok ötesidir.

Peki, Türkiye kopabilir mi?

AKP, bir noktaya kadar bunun mümkün olduğunu hissettirip Rusya, İran, Suriye ve Latin Amerika'daki ülkeleri bir güzel aldatmıştı. "Aldatmıştı" sözcüğünü özellikle kullanıyorum; Türkiye'nin bir ara verdiği "özerk" ve "arayışçı" görüntünün bir denemeden çok planlanmış bir strateji olduğunu, düpedüz kandırmaya dayandığını hatırlatmak için.

Yine aynısı mı yaşanacak?

Uluslararası sistemde, hele hele bugünkü gibi derin bir kriz söz konusuysa, eksen değişikliklerinin kaçınılmaz olduğunu bilmek gerekir. Çok farklı parametreler, tek tek kapitalist ülkelerin konumlanışlarında değişikliğe neden olur. Birinci Dünya Savaşı öncesinde ve

hemen başlangıcında İtalya bir o bloka bir ötekine gitmiş, ikincisinde faşist İspanya, ideolojik kan bağına rağmen Almanya'nın yanında durmamıştır örneğin.

Bütün bunlar bir noktaya kadar Türkiye için de mümkündür. Rusya, NATO üyesi bu önemli komşusunun pozisyonunda bir milimlik oynamayı bile önemser. Kaldı ki, Moskova'nın Türkiye'nin dostluğuna fena halde gereksinimi var. Siyaseten de, ekonomik olarak da! Ve bu karşılıklı.

Ancak AKP'nin, gözden düşmek yerine, yeni dünyalara açılacağını, açılacağını düşünmek zırvalıktır. Bir noktada diktatörün Rusya'yı son bir çıkış kapısı olarak görmesi elbette mümkündür. İşler bu noktaya gelir mi, ABD bu hoyratlıkla yaklaşır mı, bu ayrı konu...

Pazarlık, can acıtmalar, sürtünmeler filan olur. Olur da, kopuş imkânsızdır.

Türkiye kapitalizmi ABD ekşeninden kopamaz. Bir başka deyişle, Türkiye'de sermaye iktidarı, ABD ekşeninde durmadan yaşayamaz. (Türkiye ve Rusya Flört mü Bağladı?, 2 Aralık 2014, soL Portal)

ların hepsi ırkçı-faşist değil Fransa'da. İnsanlar şaşkın, çare arıyor.

Peki, Putin ne yapıyor?

Batının izini sürüyor.

ABD ve müttefikleri nerede boşluk bırakır, nerede hata yaparsa, hemen oraya yerleşiyor.

Ukrayna'da inanılmaz açıkları olan bir "darbe" tezgâhladı ABD, Rusya'nın yanıtı Kırım'ın ilhakı oldu.

ABD Hindistan'a yönelik Pakistan'la ilişkilerini bozar bozmaz Rusya bu ülkeye elini uzattı, askeri ve ekonomik anlaşmalar imzaladı. Benzer bir girişim de Suudilerle Amerikalılar arasında gerilim çıktığı anda bulundu. Hatırlayalım, 2014 yılının sonlarında Erdoğan, ailesi ve ekibi hırsızlıkla suçlandığında ona el uzatan Putin olmuştu. Rus kaynaklar batının Erdoğan'a darbe hazırlığında olduğunu iddia etmekteydi!

Suriye meselesi elbette karışık ama orada da ABD'nin çarşafa dolanmasını ve Suriye'nin kendisine tamamen muhtaç hale gelmesini bekledi Rusya.

İlkelere dayalı bir dış politika pratiği yok ortada. Ama ABD gibi gafflarla, yalanlarla yürümüyor; buna ihtiyacı yok yukarıda anlattığım nedenlerle... Tersine Rusya, ABD ve diğer NATO ülkelerinin gırtlaklarına kadar battığı ikiyüzlülük ve komplolardan yararlanıyor.

Bu açıdan saygı duymamız gerekiyor sa duyalım.

Duyalım da, kendimizi aptal yerine koymayalım.

Putin Rusyası, bir yandan ABD'nin hamlelerini boşa çıkarmaya çalışırken, diğer yandan ekonomisinin iki kilit sektörü olan enerji ve silah sanayi alanında yeni pazar ve kaynaklar peşinde koşuyor.

Bu noktada söz tekellerindir, tekellerin sözü ise soyguncu, savaşı ve yayılmacıdır.

Tekeller Rus olunca kuşkusuz karakter değiştirmiyor.

O halde?

ABD neyse Rusya o mu?

Bunu diyemiyoruz.

Henüz.

Çünkü Rusya, gerici-faşist unsurları kullanarak hamle yapan ABD'ye karşı yoksul halklara zaman kazandırıyor, hegemonik bir emperyalist güç olmaktan hâlâ çok uzak, sadece kendi çıkarlarını savunuyor.

Onun bu tutumundan yararlanmak gerekir.

Bunun tek yolu var. Bağımsız bir sınıf tavrını güçlendirmek ve uyanık olmak, zamanı iyi kullanmak.

Tersi durumda, Rus kapitalizminin ne anlama geldiğini hep beraber göreceğiz.

'Ben İslami terör terimini kullanmam'

LAİKLİK BU DÜZEN İÇİNDE KALARAK SAVUNULAMIYOR. KOMÜNİSTLER, BU DÜZENE KARŞI BÜTÜNSSEL BİR ALTERNATİF ÖNEREBİLDİKLERİ İÇİN LAİKLİK BAĞLAMINDA HiÇ SORUN YAŞAMIYORLAR. LAİKLİK KAVGASINI BU DÜZENE KARŞI VERDİKLERİ KAVGAYLA BİRLEŞTİREBİLDİKLERİ İÇİN TUTARLILAR VE SİYASET YAPABİLİYORLAR.

Komünist Parti Merkez Komite üyesi ve "Türkiye'de Laiklik ve Sol" kitabının yazarı Özgür Şen'le, 2015 yılında yaşanan iki seçim sürecinde partilerin laikliğe, dine ve dinselleşmeye yaklaşımları, geçtiğimiz yıl IŞİD ile birlikte zirveye ulaşan terör saldırıları ve solun tüm bu gelişmeler ışığında nasıl tavır alması gerektiği üzerine konuştuk.

"Kapitalizm laiklikle barışmaz" diyen Özgür Şen, "Siyasetten parayı tasfiye etmeden, dini tasfiye edemezsiniz. Bunlar birbirine göbekten bağlı. Laik ama piyasacı bir düzen artık mümkün değil. Bunlar uzak bir geçmişte kaldı" diye yorumluyor, içinde bulunduğumuz dünyayı.

Sorularımız ve Özgür Şen'in yanıtları şöyle:

"Türkiye'de Laiklik ve Sol" adlı ki-

tabınızda, solun laikliğe nasıl bakması gerektiğini ve çarpıtılmış, manipüle edilmiş, ucubeleştirilmiş laiklik tanımlarıyla hesaplaşmanızı ortaya koymuştunuz. O kitabın üzerinden iki yıl geçti. Geçen yıl özellikle Charlie Hebdo saldırısı sonrasında Avrupa'da ve Türkiye'de yükselen bir laik dalgadan söz ediliyordu, şimdi dünya İslamcı fanatiklerin ortaya koyduğu bir dinci teröre karşı birleşmiş görüntüsü veriyor. Hatta Batı'da azımsanmayacak bir kesim bunun bir "uygarlık" savaşı olduğunu düşünüyor. Laiklik bu tartışmaların tam göbeğinde duruyor sanki. Kitabı yayınladıktan sonraki iki yıla genel olarak bir projeksiyon düşürsek, görünen tablo nedir?

Kapitalizm laiklikle barışamıyor. Kita-

bın temel tezlerinden olan bu iddianın son iki yılda doğrulandığı kanısındayım. IŞİD ve diğer cihatçı terör örgütleri karşısında kendisini "uygar dünya" olarak niteleyen Batı'nın bu akımlara dönük tutumuna da bu yaklaşım damgasını vuruyor. Bizim anladığımız şekliyle laikliği zaten bir kenara koyun, ancak kendilerine has laiklik anlayışında da geriye gittikleri aşikâr. O suları hâlâ tehlikeli görüyorlar ve haklılar. Çünkü burjuva anlamıyla laiklik, gerçekten geçmişte kaldı ve yeniden laikleşme yalnızca bu sınıfsal temelden uzaklaşmakla mümkün. O da patronların ve tekellerin iktidarında imkânsız.

Peki bu durumda cihatçı terörle nasıl mücadele edilebilir?

Dünyada büyüyen cihatçı terörün panzehirinin laiklik olduğu çok açık. Ilımlı, aşırı gibi garip sıfatlarla sulandırılmış bir laiklikten değil, adlı adınca laiklikten, siyasete ve toplumsal yaşantıya sızan ya da hâkim olan tüm dinsel referansların temizlenmesinden ve dinin tekrar bu alanlara girmesine karşı aralıksız bir mücadeleden söz ediyorum. Dinsel terörün bu tabloda yeri yok. Ama bu tabloda yeri olmayan yalnızca dinsel terör değil ki... Dinle ilgili ne varsa siyasetten tasfiye edilmesine tekeller razı olabilir mi? Böylesi bir ileri atılımın insanlık için başka anlamları var. Bütünsel bir problemden söz ediyoruz.

Laiklik solun tekeline

Peki dünya, tarihinin en korkunç dinci fanatik gruplarından birini (IŞİD) görmüşken, bunlara Türkiye'deki dinci bir hükümetin desteği ortadayken, Türkiye'de bir laik karşı koyuşun sınırlı etkiye sahip olduğunu, olması gerektiği kadar bir tepki uyandırmadığını söyleyebilir miyiz? Böyle ise niye böyle, hep söylendiği gibi Türkiye'nin büyük çoğunluğu Müslüman diye mi?

Türkiye'de sol ve ilerçilik adına neyin etkisi sınırlı değil ki? Hatta bu bağlamda son yıllarda Türkiye'de en ciddi tepkilerin laiklik için verildiğini söylemek yanlış olmaz. Haziran Direnişi'nin temel iki üç noktasından birisiydi laiklik. Özel olarak bugünü konuşacaksa, bu meseleyi yalnızca laiklik bağlamında tartışmanın mümkün olduğunu inanmıyorum. Bu daha büyük bir sorunun, solun ve işçi sınıfının siyasetteki etkisizliğinin parçası. Unutmayalım, laiklik için verilen mücadele bugün solun ve emekçilerin tekeline.

Laiklikle ilgili tartışmaların temel problemi hep buydu, hâlâ da bu. Laiklikle ilgili bir tartışmayı sermaye düzenini yok sayarak yapamazsınız. Örneğin, siyasetten parayı tasfiye etmeden, dini tasfiye edemezsiniz. Bunlar birbirine göbekten bağlı. Laik ama piyasacı bir düzen artık mümkün değil. Bunlar uzak bir geçmişte kaldı. Bu nedenle, bu düzen içerisinde zaman zaman laiklik adına geçici yükselişlere ve çıkışlara tanık olmamız elbette muhtemel, ama bu çıkışların kalıcı olma şansı yok. Dönemsel kalmaya mahkûmlar.

“Dinsel terör” ya da “cihatçı terör”ü gerçekleştirenler de zaten, referanslarını doğrudan İslami kaynaklardan alıyorlar, ayetler ve hadislerle katliamları gerçekleştiriyorlar. İslamcı yazarlardan Ali Rıza Demircan da şunu söylüyordu: “Geleneksel İslam hukukumuzla göre IŞİD’in yaptıklarının tamamı meşrudur.” Cihatçı terörü konuşalım biraz. Ne dersiniz bu konuda?

Tersini söyleyen de onlarca İslamcı yazar var. Geleneksel İslam hukukuna göre IŞİD’in yaptıklarının tamamının meşru olup olması beni hiç ilgilendirmiyor. Kimseyi de ilgilendirmemeli... IŞİD’in veya benzerlerinin yaptıklarının İslam’da yeri olup olmadığı tartışması, gerçek Müslümanlığın ne olduğu tartışmasının doğru bir parçası. Bu tartışmanın siyasette yeri yok. Bu tartışmaya hangi açıdan girerseniz girin kaybedersiniz. Müslümanlık bu değil dersiniz de, hayır Müslümanlık tam olarak bu dersiniz de durum değişmez. Bu, laikliğin özellikle Türkiye’de çekilmeye çalışıldığı en derin, en etkili ideolojik ve siyasi tuzak. IŞİD’in yaptıklarına bakıp “gerçek Müslümanlar bunu yapmaz” diyen geniş bir çoğunluğa karşı verilebilecek en anlamsız yanıtın, “gerçek Müslümanlık tam da IŞİD’in yaptıklarıdır” demek olduğu kanısındayım. Bu tartışma öyle ya da böyle teolojik bir tartışmadır. Siyasi hiçbir konuda, altını çiziyorum, hiçbir konuda teolojik tartışmaya girilmez. Bu katiller yaptıklarını dinsel inanışlarıyla açıklıyor olabilirler, başkaları da bu dinsel inanışta bunun yerinin olmadığını savunabilir. IŞİD’e karşı ateizm bayrağını açmanın, “başka İslam yok, Müslümanlık da bu” demenin dünyanın en ahmakça işi olduğunu söyleyebilirim.

Baştan aşağı siyasi bir sorunu, teolojik bir düzlemde ya da inançlar dünyasında çözemeyiz. İslam zaten böyle bir dinmiş, öyle ya da böyle siyasete müdahale etmeyi şart koşmuş. Bu da siyasette dinin etkilerine değil inanışın kendisine dönük bir mücadeleyi gerektirmiştir. Son derece yanlış... Bu bizim sorunumuz değil ki. Bizim olmayan bir problemi çözmeye bu kadar hevesli olmayı hiç anlamıyorum. Biz siyasete din giremez diyoruz, bunun için mücadele ediyoruz. Herkes inancını kendi vicdanında, kişisel dünyasında özgürce yaşayabilir ama ötesi mümkün değil. Bunun ötesine mi inanıyor? O halde, bırakın meselenin diğer tarafını, inanışları gereği dinin siyasete girmesini isteyenler çözsün.

Bizim yapmamız gereken tam ola-

rak nedir?

Bizim yapmamız gereken tartışmanın zeminini tamamen değiştirmek. Biz yalnızca IŞİD’e karşı mücadele etmiyoruz ki... Bizim tek meselemiz cihatçı terör mü? Dinsel referansla hareket eden, siyasette dinden faydalanan bütün siyasi aktörleri karşımıza almak zorundayız. Bunu yapmadığınız sürece IŞİD çok kötü ama AKP’ye razı olabiliriz noktasına geliverirsiniz. Siyasette din azıcık ya da çok var olamaz. Ya vardır ya da yoktur. Biz olmasın ve meselenin asıl çözümü burada diye iddia ediyoruz.

Bu terörün ya da akımların dinde

BURJUVA ANLAMıyla LAİKLİK GEÇMİŞTE KALDI VE YENİDEN LAİKLEŞME YALNIZCA BU SINIFSA TEMELDEN UZAKLAŞMAKLA MÜMKÜN.

kaynakları var olduğu söyleniyorsa, bu kaynakların bizzat kendisine karşı mücadele hiçbir şeyi değiştirmez. O kaynaklar ve bu kaynakların nasıl yorumlanması gerektiği hakkındaki tartışma yüzyıllardır sürüyor. Esas olan bu tartışma ile siyasetin bağımlı ilelebet koparmak, din hakkındaki tartışmaların yalnızca inanç dünyasında yürümesini sağlamaktır. Bu bağlamda bizim dilimize de dinsel referansların girmemesine özen göstermek lazım. Ben “İslami terör” terimini kullanmam mesela...

■ Görüşme: Ahmet Çınar

Komünistler tutarlıdır

CHP ve HDP’nin seçimlerde takındığı tutumu, mesela HDP’nin Eş Genel Başkanı Demirtaş’ın 7 Haziran seçimleri öncesinde “Solculukla dinsizliği eşit tutan kafadan bir şey çıkmaz” demesini veya diğer örnekleri bununla ilişkilendirebilir miyiz?

Tam da buraya gelmeye çalışıyordum. Büyük kitleler üzerine konuşmak bir noktadan sonra manasız olabiliyor. Ama siyasetin üzerine konuşmanın bir anlamı var. Haziran Direnişi’nin laiklik çıkışına en büyük darbeyi, direnişin kitlesel tabanıyla ilişkide olan iki parti vurdu. AKP ile dinsellik ve gerçek Müslümanlık yarışına giren bu iki parti, laiklik bağlamında, AKP ne yapmışsa meşrulaştırdılar.

Türkiye’de siyaset bu açıdan geri dönülemez bir noktaya geldiyse, CHP ile HDP’nin sorumluluğu AKP’den hiç de az değil. CHP’nin cumhuriyet değerlerini temsil ettiği iddiası artık gülünç mesela. HDP ve peşindeki sol, inançlara saygı adı altında gericiliğe alan açtı. Medine Vesikası’ndan, Said-i Nursi’ye her türden dinsel referansı siyasete sokan HDP’nin kendisi de sanırım laiklik konusunda bir iddia sahibi olduğunu söylemez.

Ama burada problem, bu iki partinin AKP’ye karşı muhalefet görevini üstlenmesi. Laiklik konusunda tutarlı bir hatta sahip olmayan partiler AKP’ye nasıl muhalefet edecekler? Bu mümkün mü?

Söyleşinin başında piyasa ilişkilerine karşı çıkmadan laiklik savunulamaz demiştim. Şimdi başka türlü ifade edeceğim. Bugün için Türkiye’de laikliği savunmayan bir partinin AKP’ye muhalefet etmesi mümkün olmadığı gibi, düzene karşı olması da olanaksız. Bu partiler yalnızca laikliği terk etmediler, AKP Türkiye’sine onay verirken AKP’ye karşı muhalefetten de vazgeçmiş oldular. Liberalizme karşı panzehir demiştiniz değil mi? Laiklik konusunda Türkiye’deki tek tutarlı hattın komünistler tarafından savunulması panzehir hakkında da bir fikir veriyor. Laiklik bu düzen içinde kalarak savunulamıyor. Komünistler, bu düzene karşı bütünsel bir alternatif önerebildikleri için laiklik bağlamında hiç sorun yaşamıyorlar. Laiklik kavgasını bu düzene karşı verdikleri kavgayla birleştirebildikleri için tutarlılar ve yine bu nedenle bu alanda çok rahat hareket edebiliyor ve siyaset yapabiliyorlar.

BAŞLANGICINDAN BUGÜNE EVRİM, BİLİM VE EĞİTİM SEMPOZYUMU

Haydi gelin, bu davet bizim...

Geçmiş 2004 yılında tek tek üniversitelerde kurulan konseylere dayanan Üniversite Konseyleri Derneği'nin (ÜKD) tek bir çatı altında toplanıp dernek statüsüne kavuştuğu 2006 yılında yaptığı ilk etkinliklerden birisinin evrim kuramı üzerine bir sempozyumun olması, aydınlanmacılığı manifestosuna yazan bir dernek için şaşırtıcı değil.

Ancak aynı dönemde Milli Eğitim Bakanlığı'nın faaliyetleri de derneğin bu konuda hızlı adımlar atmasını teşvik etti. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında beş öğretmenin derslerinde evrim kuramını anlattıkları için sürgün edilmeleri ve haklarında açılan soruşturmalarda karşılarında ÜKD önce "Geleceğimizi Ortaçağ Karanlığına Teslim Etmeyeceğiz" başlıklı bir imza kampanyası gerçekleştirdi ve ardından ilk "Evrim, Bilim ve Eğitim Sempozyumu"nu düzenledi. Aynı dönemde hazırlanan ve yaygın olarak üniversitelerde dağıtılan "Evrimi Savun, Bilimden Yana Ol" başlıklı broşür ile evrim kuramına karşı girişilen saldırıların kökeni ve bunların karşısında bilimden yana tutum almanın önemi vurgulandı.

II. Evrim, Bilim ve Eğitim Sempozyumu, Charles Darwin'in 200. yaşı ve Türlerin Kökeni'nin yayımlanışının 150. yılı olan 2009'da yani Darwin yılında düzenlendi. İlk sempozyuma kıyasla ulaştığı akademisyen, eğitimci ve öğrenci sayısını büyük oranda artıran sempozyumun oturum başlıkları da çeşitlenerek, evrim kuramının farklı disiplinlerle ilişkisi de daha ayrıntılı ele alınmış oldu.

II. sempozyumun ardından ÜKD bünyesinde kurulan Evrim Sürüyor Çalışma Grubu ile bu alandaki çalışmaların yaygınlaşması sağlandı. Bilim dışı saldırılar karşısında evrim kuramına sahip çıkan bir mücadeleyi örmeyi ve bilimsel düşüncüyü yaygınlaştırmayı hedefleyen çalışma grubu birçok bilim insanını bir araya getirdi. Çalışma grubunun öncülüğünde farklı illerde

**AKP'NİN KURUMSAL GERİCİLİĞİNE
CÜRETLİ BİR BAŞKALDIRI OLARAK
2006 YILINDA İLKİ GERÇEKLEŞTİRİLEN
EVRİM, BİLİM VE EĞİTİM SEMPOZYUMU
10 YAŞINDA. BU ALANDA
TÜRKİYE'DEKİ EN BÜYÜK ETKİNLİK
HALİNE GELEN SEMPOZYUMUN
5.Sİ 19-20 ARALIK TARİHLERİNDE
BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ'NDE
GERÇEKLEŞTİRİLECEK.**

"Evrimi Anlatıyoruz" etkinlikleri, üniversitelerde paneller, fen ve biyoloji öğretmenlerine yönelik çalıştaylar düzenlendi.

Sempozyum dışında çeşitlenen etkinliklerle elde edilen birikimle 2011 yılında düzenlenen III. sempozyum, hem içeriğiyle, hem de ulaştığı 1200 kişilik katılımcı sayısıyla bu alandaki en önemli bilimsel toplantılardan biri haline geldi. Aynı yıl başlayan, sempozyum sırasında düzenlenen öğrenci forumları yüzlerce öğrenciyi bir araya getirerek, onlara okullarındaki kulüp faaliyetlerini, yol haritalarını ve yeni olanakları birlikte değerlendirme imkânı sağladı.

2013 yılındaki IV. sempozyum Alfred Russel Wallace'ın 100. ölüm yılında düzenlendi. Haziran Direnişi'nin ardından düzenlenen sempozyumda öncekilerden farklı olarak atölye çalışmaları ve Özgür Bilim Duvarı gibi yeni etkinlikleri içeren Evrim Şenliği ile katılımcıların daha fazla katkı koyabilmeleri için yöntemler geliştirildi.

EVRİMİ SAVUNMAK

Geçtiğimiz yıllarda ÜKD Evrim Sürüyor Çalışma Grubu, Nazım Hikmet Kültür Merkezi (NHKM) ile birçok ortak etkinliğe de imza attı. "Evrimi Savunuyorum!" başlıklı çalışmalar kapsamında paneller, bilim söyleşileri ve film gösterimlerinin yanı sıra NHKM bünyesinde bir evrim kitaplığı kuruldu. Bu alandaki çalışmaların en keyifli örnekleri ise İstanbul, Ankara ve İzmir'de düzenlenen çocuk atölyeleri oldu.

Bu yıl V. Evrim, Bilim ve Eğitim Sempozyumu "Dünü anlamak, yarını aydınlatmak için" başlığı ile düzenleniyor. Çağrı metninde de belirtildiği gibi bu sempozyumda, evrimsel biyoloji alanındaki yeni gelişmeler paylaşılacak, bilim felsefesi tartışmaları yürütülecek, evrim ve daha genel olarak fen bilimleri eğitimiyle ilgili farklı örnekler sunulacak. Bir oturum kuşların evrimine odaklanacak. Sosyal bilimcilerin katkısıyla toplumsal bir canlı olarak insanın kültürel evrimi ele alınacak. Çağrı metni şu cümlelerle sonlanıyor: "Başta öğrenciler, öğretmenler ve bilim emekçileri olmak üzere tüm halkımızı 19-20 Aralık 2015 tarihlerinde Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleştirilecek olan sempozyuma bekliyoruz."

Sempozyum programı

19 ARALIK 2015

08.00 - 09.30 Kayıt

09.30 - 09.40 Açılış konuşması - Arzu Çelik

Konferans:

09.45 - 10.30 "Evrim Kuramına Giriş" Kahraman İpekdağ

10.30 - 10.50 Ara

Oturum: Ekoloji ve Evrim

10.50 - 11.10 "Belirteç Türler: Beklenmedik Canlılardan Gelen Beklenmedik İpuçları" Mert Elverici

11.10 - 11.30 "İstilacı Türler ve Evrim" Evrim Kalkan

11.30 - 11.50 "Türkiye'de Sulak Alanların Evrimi" Korhan Özkan

11.50 - 12.10 Sorular ve cevaplar

12.10 - 13.30 Öğle Arası

Oturum: Eğitim Deneyimleri İçinde Evrim

13.30 - 13.50 "Fen Eğitiminde Bir Problem: Sözdabilim" Ebru Mugaloğlu

13.50 - 14.10 "Yapılandırıcılık ve Neoliberalizm Gölgesinde Evrim Eğitimi Araştırmalarının Dünü, Bugünü ve Olası Geleceği" Özgür Taşkın

14.10 - 14.30 "Hukuk Fakültesinde Evrim'den Bahsetmek: Ne Alakası Var?" Cenk Yiğiter

14.30 - 14.50 "Küba'da Fen Bilimleri Eğitimi" Derya Ünlü

14.50 - 15.10 Sorular ve cevaplar

15.10 - 15.30 Ara

Oturum: İnsan Nasıl İnsan Oldu?

15.30 - 15.50 "Toplumlar ve Eşitlik Kültürünün Kökenleri" Adile Aslan Avar

15.50 - 16.10 "Dinin Toplumsal Kökeni" İlker Belek

16.10 - 16.30 "Anaerkillikten Ataerkilliğe Kadının Toplumsal Rolü" Zerrin Arslan

16.30 - 16.50 "Özel Mülkiyetin Kökeni: Hırsızlık Tabiatımızda Var mı?" Ali Somel

16.50 - 17.10 Sorular ve cevaplar

20 ARALIK 2015

Konferans:

10.00 - 10.45 "İç Ortak Yaşam (endosimbiyozis) ve Evrimin Tarihselliği" Ergi Deniz Özsoy

Oturum: Kuşların Evrimi

11.00 - 11.20 "Kuşların Sürüngelemlerle Olan İlişkisi, Evrimi ve Sistematiği" Utku Perktas

11.20 - 11.40 "Kuşlarda Doğal Seçilim Örnekleri" Hakan Gür

11.40 - 12.00 "Kuşlarda Üreme Stratejileri" Sancar Barış

12.00 - 12.20 "Kuş Göçleri ve Göçün Evrimi" Kiraz Erciyas Yavuz

12.20 - 12.40 Sorular ve cevaplar

12.40 - 14.00 Öğle Arası

Oturum: Evrimsel Genetik

14.00 - 14.20 "Genler ve İnsanlık Tarihine Yolculuk" Mehmet Somel

14.20 - 14.40 "Evrimde Moleküler Süreçler" Çağatay Tarhan

14.40 - 15.00 "Geçmişin İzinde: Antik DNA" Gülşah Kılınç

15.00 - 15.20 "Genlerimizdeki Evrim İzleri" Aslı Tolun

15.20 - 15.40 Sorular ve cevaplar

15.40 - 16.00 Ara

Oturum: Tarih İçinde Evrim Kuramı

16.00 - 16.20 "Bilim Tarihinde Evrim" Erol Eroğlu

16.20 - 16.40 "Fransız Devrimi ve Lamarck" Erhan Nalçacı

16.40 - 17.00 "Modern Sentezin Ruhü: Richard Dawkins Uzaydan Gelmedi" Gökhan Akbay

17.00 - 17.20 Sorular ve cevaplar

Katılımcılardan görüşler

Türkiye'de bilimin aydınlatıcı, sorgulayıcı yönü uzun süredir şiddetli bir sansüre uğramakta. Çeşitli tarihlerde önemli dönemeçler alındı. Örneğin en son 2013 yılında ortaokul müfredatından evrim ünitesini tamamen çıkardılar. Sempozyumlar bu bilim kaçınımla zihniyet ile mücadele etmenin bir düzlemi. Elbette burada kalmamak koşuluyla. Sempozyumların öğretici yanı aşikâr, iki yılda bir bu eğitimden geçen yüzlerce öğrencinin, öğretmenin üzerinde bıraktığı etki kıymetli. Enerji verdiği, umut olduğu kesin. Çölün ortasında pusula görevi üstleniyor. Ancak ÜKD, bizi gerçeği arama ihtiyacından uzaklaştıran, beynimizi uyuşturan, herhangi bir şeyi dönüştürme yetimize ket vuran sistemin bütünselliğine de işaret ediyor. Aydınlanmanın kendi kendine olamayacağını, bunun taşınması gerektiğini vurguluyor. ÜKD için bu biçimde inşa edilen siyasal doğrultudan söz edebiliriz. Yarın veya biraz daha geç gerçek her şeyi fetheder. Ama bizim içinde olduğumuz bir gelecek için insanın aktif çaba harcaması gerekiyor.

Zelal Durmuş, Fen Eğitimcisi

Evrim Sempozyumu'nun, gençler ve özellikle genç bilimciler için kişisel hedeflerle toplumsal hedeflerin birbirinden ayrılmaması gerektiğine dair bir örnek olması bence en değerli yanı. Bu yıllarda, sadece ülkemizde değil tüm dünyada ortaçağ düşünceleri toplumu kuşatmaya çalışırken, Evrim Sempozyumu buna ülkemizdeki tek ya da en örgütlü yanıt.

Öğr. Gör. Ruhan Alpaydın

Evrim kuramı bir hipotez değildir; tüm ilgili bilim dallarınca desteklenmiş bir kuramdır, teoridir. Bilimin en önemli iki kuramından biridir, yaşam bilimlerinin en önemli kuramıdır. Bütünleştirici niteliğiyle, yalnızca yaşam bilimlerini değil, yaşamımızla ilgili birçok konuyu anlamamızı sağlar. Bu konular arasında şunları sayabiliriz: kalıtsal ve bulaşıcı hastalıkları anlama ve onlarla baş etme yollarını araştırma, aşı geliştirme, mikropların evrimi, bitki ve hayvan ıslahı, doğal kaynakların iyi kullanımı, akılcı bir yaşam sürebilme... Bu nedenlerle bilim insanları olarak evrim eğitimi çok önemsiyoruz, eğitimde hak ettiği yeri almasının gerekliliğini biliyoruz ve orta öğretimin ders kitaplarından evrim karşıtı yazıların çıkartılmasını Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bekliyoruz. Gençlerin bilime ilgisi beni çok umutlandırıyor, heyecanlandırıyor.

Prof. Dr. Aslı Tolun

İnsan, var olduğu günden bu yana bilmeye ihtiyaç duymuştur ve bu ihtiyaç doğrultusunda sistematik, disiplinli bilgidir bilimciyi yaratan tür olmuştur. Bilim tarihinde tüm dönemler insanlığın mücadele alanı haline gelmiş paradigmlar, teoriler vardır. Hypatia, Bruno, Galileo hepimize çelişmeyi göstermiştir. Aydınlanma onların bedenleri üzerinde yükselmiştir. Günümüzde ise bu mücadele alanını Darwin'in teorisi doldurmaktadır. Darwin'in keşfi, Evrim, öyle bir öneme sahiptir ve bugün artık öyle ilerlemiştir ki evrimi göz önünde bulundurmadan herhangi bir dalda bir disiplin inşa edilemez. İşte bu yüzden bilimi yaşamına tek rehber olarak kabul edenler, evrimi en iyi şekilde bilmeli, takip etmelidir.

Biz insanlığı şu içine düştüğü karanlık dönemde gericiliğe pabuç bırakmaksızın bir fersah daha ileriye götürmek adına evrimi firesiz takip etmeye çalışıyoruz. Bunun için bu etkinlikleri yapıyoruz. **Hasan Selçuk Turan - Galatasaray Üniversitesi Bilimsel Materyalist Düşünce Kulübü (BMDK)**

Yaşadığımız birçok sorunu çözecek bilgi birikimi mevcutken, kâr merkezli bakış açısı sebebiyle bu bilgi birikimine zıt hareket etmeye zorlanıyoruz. Bu zıtlıktan fayda sağlayanlarla bu zıtlığın görünmemesi için bizi karanlığa boğmaya çalışanlar, televizyon programlarında evrim teorisini ilahiyatçılara tartıştıranlar birdir. Üniversitemize kadar sızan bu karanlığa, gerici kuşatmaya karşı bilimi savunan Evrim, Bilim ve Eğitim Sempozyumu'nu destekliyoruz. **Berdan Sayla, İTÜ Sosyal Araştırmalar Kulübü Evrim Atölyesi**

Türkiye sol tarihi hakkında ne

NÂZİM HİKMET PARTİ OKULU OLARAK HAZIRLADIĞIMIZ "KOMÜNİSTLER NE OKUMALI, NASIL OKUMALI" YAZI DİZİMİZE ÇEŞİTLİ KONULARDA NELER OKUNABİLECEĞİNİ ELE ALARAK DEVAM EDİYORUZ. ÖNCEKİ HAFTAKİ YAZIDAN DEVAMLA, KOMÜNİSTLER İÇİN "NE OKUMALI?" SORUSU KADAR "NASIL OKUMALI?" SORUSU DA ÖNEMLİ. ÖZELLİKLE TÜRKİYE SOL HAREKETİNİN TARİHİNİ OKURKEN.

Bazı insanlar okudukları her kitaptaki bilgileri tartışmasız doğru kabul edebilirler. Ancak Marksistler bilginin de sınıfsal olduğu gerçeğinden yola çıkmalıdır. Yani elinizdeki kitap, yazarı ile beraber değerlendirilmek durumundadır. Bir kitabı okurken öncelikle kim tarafından ve ne amaçla yazıldığını bilmemiz ve yazılanları bu bilginin ışığında değerlendirmemiz gerekir. Tabii ki gerçekler göreceli değildir, ama anlatı görecelidir. Yani gerçekler hangi bakış açısıyla anlatıldıklarına göre değişik şekillerde sunulabilir.

Biz burada büyük ölçüde Türkiye komünist hareketinin ya da aynı anlama gelmek üzere geleneksel solun tarihi üzerine okumaya odaklanacağız. Bu konuda iki noktanın altını özellikle çizmemiz gerekiyor. Birincisi bu konuda zannedildiğinin aksine çok az analiz içeren ve nitelikli yayın bulunuyor. Hatta Türkiye komünist hareketinin tarihini baştan sona anlatan bir kitabın "neredeyse"

bulunmadığını söyleyebiliriz.

Altını çizmemiz gereken ikinci nokta da, başta söylediğimizle bağlantılı olarak, şimdiye kadar yazılanların son derece öznel çalışmalar olduğunun bilinciyle bu çalışmalarını her daim eleştirel bir gözle okumak gerektiği. Bu çalışmaların çoğunun otobiyografiler olmasının yanı sıra, "analiz" veya "tarih" iddiasında olan çalışmaların çoğuna da bir nevi "otobiyografi" gözüyle bakmak mümkün. Yani Türkiye sol ya da komünist hareketinde yer almış ya da önderlik etmiş kişilerin yazdığı kitaplardan bahsediyoruz. Anılar olsun, bu kişiler tarafından yazılmış tarihi anlatılar olsun, bu kitapların mutlaka yazarın kişisel deneyimleri (bu bazen kişisel husumetleri olarak da okunabilir), yazdıkları anda "hangi tarafta" durdukları gibi olgular tarafından belirlendiğini unutmamak gerekir. Dolayısıyla, örneğin Şefik Hüsnü bu kitapların bazılarında karşımıza bir miktar burnu havada bir aydın olarak çıkabildiği gibi bazılarında da tuttuğunu koparan bir örgütçü olarak çıkabilmektedir.

Ancak yine de anılar ya da hareketin içinden gelen insanlar tarafından yazılan kitaplar bir yandan Türkiye komünist hareketinin kadrolarını, iç yaşamını ve insani yönünü tanımamız ve siyasi kararların nasıl hayata geçirildiği, nasıl örgütlendiği gibi pratik yönlerini anlayabilmemiz açısından çok değerli kaynaklar. Bunlar

arasında Hayk Açıkgöz'ün İkinci Dünya Savaşı sırasında o zamanlar yeraltında çalışan TKP'ye katılması ve sonrasında Lübnan'dan Doğu Almanya'ya uzanan sürgün hayatını anlattığı *Anadolulu Bir Ermeni Komünistin Anıları*; Gün Benderli'nin TKP'nin Doğu Avrupa'dan yayın yapan Bizim Radyo'da çalıştığı dönemi de anlatan *Su Başında Durmuş* adlı kitapları; Bizim Radyo'da çalışmış ve TKP Dış Büro üyeliği yapmış Bilal Şen'in Erden Akbulut'un kendisi ile yaptığı söyleşi üzerinden kitaplaştırılan anılarını sayabiliriz. Daha sonraki dönemlere gidersek, TİP deneyimini anlamak için Sadun Aren'in *Puslu Camın Arkasından* adıyla yayınlanan anılarını okuyabiliriz. TİP tarihi için başvurulabilecek bir diğer anı çalışması parti çalışmalarından belgelere de genişçe yer veren Nihat Sargın'ın *TİP'li Yıllar* adlı kitabıdır. Listemize, Atilla Akar'ın TKP ve TİP tarihini emektar ve önemli isimleriyle yaptığı söyleşilerden yola çıkarak hazırlanmış olduğu *Eski Tüfek Sosyalistler* kitabını da ekleyelim. Son olarak, kadroları anlamak bahsinde, geçtiğimiz yıl yitirdiğimiz emektar parti üyesi komünist Rasih Nuri İleri hakkında birkaç gün önce sol'da yayınlanan, İleri'nin torunuyla yapılmış röportajı da kaynaklarımız arasına katabiliriz. (<http://haber.sol.org.tr/turkiye/torunu-esin-ileri-ile-konustuk-rasih-nuri-ileri-hatirlamak-138499>)

Biyografilerden bahsetmişken, belgesellerden de bahsedelim. Türkiye'de geleneksel solun önemli isimleri hakkında fazla biyografi ya da araştırma çalışması bulunmadığı gibi çok sayıda belgesel de bulunmuyor maalesef. Bu konuda Sinegöz ekibinin hazırladığı *Akantiya Karşı... Behice Boran* belgeselini "seyredilecekler" hanesine yazabiliriz. Belgeseldeki öyküyü, aynı isimle kitaplaştırılan çalışmadan okumak da mümkün.

Özellikle liderler söz konusu olduğunda, biyografiler, otobiyografiler ve inceleme kitaplarını mutlaka kendi yazıları ile birlikte okumak gerekir. Mustafa Suphi'nin 1918 sonrası yazı ve konuşmalarının önemli bir bölümünü, TKP tarafından 1921'de yayınlanmış ve bugüne kadar iki yeni baskısı yapılmış olan *Mustafa Suphi ve Yoldaşları* kitabında bulmak mümkün. Şefik Hüsnü'nün 1920'li yıllardaki yazıları, *Türkiye'de Sınıflar* adı altında kitaplaştırıldı. Daha sonraki yazı ve konuşmaları için Kaynak Yayınları tarafından *Yazı ve Konuşmalar* başlığıyla yayınlanan iki kitaba bakılabilir. Türkiye komünist hareketinin 1925 yılına kadar tarihi ve bu tarihe ait belgeler için en kapsamlı çalışma Mete Tunçay'ın *Türkiye'de Sol Akımlar* adlı iki ciltlik eseridir.

Çalışmanın asıl değeri bu tarihe dair çok çeşitli kaynaklardan belgeleri derlemiş olmasıdır. Türkiye'de sosyalist ve komünistlerin 1908-1925 yılları arasında çıkardıkları yayınlar ve yazdıkları yazıları bi-

okumalı?

inci elden okumak isteyenler bu çalışmaya başvurabilir. Komünist hareket ve Türkiye İşçi Partisi'ne dair bu konudaki en kapsamlı belge ve yayın ise Türkiye Sosyal Araştırma Vakfı (TÜSTAV) tarafından derlenmiş ve kitaplar halinde yayınlanmıştır. Sol tarihin özel olarak merak ettiğiniz ya da üzerinde daha fazla derinlemesine araştırma yapmak istediğiniz bir dönemini, kişisini ya da kurumunu bu kitapları kullanarak araştırabilirsiniz. Bu kitaplarda örneğin TKP ve TİP tarafından yayınlanan gazete ve dergilerdeki yazıları, TKP'nin kongre ve konferans tutanaklarını, Nazım Hikmet'in Bizim Radyo konuşmalarını, TKP üyelerinin çeşitli yargılanmalarının dosya ve tutanaklarını, TİP'in 1960'lardaki parlamento deneyiminin belgelerini bulmak mümkün. Türkiye komünist hareketinin tarihini belgelerle anlatan bir diğer önemli eser de A. Cerrahoğlu, diğer adıyla Kerim Sadi'nin *Türkiye'de Sosyalizmin Tarihine Katkı* adlı eseridir. Son dönemde baskısı yapılmadığından kitabı bulmak biraz zor olsa da, okuma listenize katmanızı tavsiye ederiz.

YÖNTEM VE TARTIŞMALAR

Başlarken belirttiğimiz gibi "Nasıl okumalı" sorusu bizi yöntem sorunuyla karşı karşıya bırakıyor. Tüm bu otobiyografi, anlatı ve tarihi belgeleri anlamaya çalışır ve değerlendirirken Aydemir Güler'in *Türkiye Sol Tarihinde Yöntem ve Tartışmalar* başlıklı çalışmasına başvurabiliriz. Bu tarihin bizim için önemini, içerdiği soru ve sorunları, bugüne kadar bazen amaçsızca yapılmış tartışmaları özetleyen, yanıtlayan ve bu tarihe nasıl ve hangi kriterlerle bakmak gerektiği konusunda bizi aydınlatan bu çalışma, Aydemir Güler'in de önsözünde belirttiği gibi, Türkiye'de geleneksel solun tarihinin Mustafa Suphi, Şefik Hüsnü ve Behice Boran gibi kritik kişiliklerine ve kritik momentlerine odaklanarak "olgulardan ve tartışmalardan bir yöntem süzme"yi amaçlıyor. Tabii ki kitapta ele alınan momentlerin ve geleneksel sola önderlik etmiş isimlerin anlaşılabilmesi için okuma listesine başka kitaplar da eklememiz gerekiyor.

Türkiye sol hareketinin tarihi akademik çalışmalara da konu olmuştur. Mete Tunçay gibi bazı akademisyenler titiz bir çalışma sonucu, Yavuz Aslan gibi akademisyenler de Genel Kurmay'ın elindeki ulaşılamayan belgelere ulaşarak Türkiye komünist

TÜRKİYE'DE SOL YA DA KOMÜNİST HAREKETİN TARİHİNDE YER ALMIŞ, ÖNDERLİK ETMİŞ KİŞİLERİN YAZDIĞI KİTAPLARIN SON DERECE ÖZNEL ÇALIŞMALAR OLDUĞUNUN BİLİNCİYLE BU ÇALIŞMALARINI HER DAİM ELEŞTİREL BİR GÖZLE OKUMAK GEREKİYOR.

Kaynak Listesi

- Türkiye'de Sosyalizmin Tarihine Katkı, **Cerrahoğlu**, İstanbul: İletişim yayınları, 1994.
- Mustafa Suphi Destanı, **Ataol Behramoğlu**, İstanbul: Sanat Emeği Yayınları, 1979.
- Bir Kuşağın Son Temsilcileri "Eski Tüfek" Sosyalistler, **Atilla Akar**, İstanbul: İletişim Yayınları, 1989.
- Türkiye Sol Tarihinde Yöntem ve Tartışmalar, **Aydemir Güler**, İstanbul: Yazılama Yayınevi, 2015.
- Bizim Radyoda Nâzım Hikmet, , İstanbul: TÜSTAV, 2002.
- Bilal Şen: Anılar, **Bilal Şen ve Erden Akbulut**, Taksim, İstanbul: TÜSTAV, 2008.
- Su Başında Durmuşuz: Anılar, **Gün Benderli**, İstanbul: Belge Yayınları, 2003.
- Akıntıya Karşı... Behice Boran, **Güzella Bayındır**, İstanbul: Yazılama Yayınevi, 2009.
- Anadolu Bir Ermeni Komünistin Anıları, **Hayk Açıkgöz**, İstanbul: Belge Yayınları, 2006.
- Türkiye'de Sol Akımlar, 1908-1925, **Mete Tunçay**, İstanbul: B.D.S. yayınları, 2000.
- Mustafa Suphi ve Yoldaşları: 28-29 Ocak 1921'i Unutma, , 3. basım. İstanbul: Güncel Yayınlar, 1977.
- Türkiye Komünist Partisi'nin Sönümlenmesi, **Naciye Babalık**, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 2005.
- Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim, **Nâzım Hikmet**, İstanbul: Gün Yayınları, 1967.
- TİP'li Yıllar (1961-1971), **Nihat Sargın**, Ankara: Felis Yayınevi, 2001.
- Puslu Camın Arkasından, **Sadun Aren**, Kızılay, Ankara: İmge Kitabevi, 2006.
- Şefik Hüsnü: Yazı ve Konuşmalar, **Şefik Hüsnü**, İstanbul: Kaynak Yayınları, 1995.
- Türkiye'de Sınıflar, **Şefik Hüsnü**, Ankara: Ülke Yayınları: genel dağıtım, Ankara Dağıtım, 1975.
- Bir Gün Tek Başına, **Vedat Türkali**, İstanbul: Everest, 2004.
- Güven, **Vedat Türkali**, İstanbul: Gendaş Kültür, 1999.
- Türkiye Komünist Fırkası'nın Kuruluşu ve Mustafa Suphi: Türkiye Komünistlerinin Rusya'da Teşkilatlanması, 1918-1921, **Yavuz Aslan**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997.

hareketinin özellikle ilk dönemlerine dair komünistlerin dikkate alması gereken kitaplar kaleme almıştır.

Anılar başlığında değindiğimiz gibi, Türkiye sol hareketinin tarihi aynı zamanda hareketin kadrolarının, üyelerinin de tarihi. Geçmiş dönemdeki kadroların, özellikle de yeraltı çalışması, 1951 tevkifatı gibi geniş çaplı tutuklamalar ve askeri darbeler gibi çileli dönemlere göğüs germiş kadroların iç dünyasını anlayabilmek için listemize birkaç da roman ekleyelim. Bu konuda en etkili isim şüphesiz Vedat Türkali'dir.

Türkali'nin ilk dönem ve son dönem olarak nitelendirilebilecek iki dönemden birer romanı: *Bir Gün Tek Başına* ve iki ciltlik *Güven*'i de listemize alabiliriz. Bu konudaki bir diğer kitap da mutlaka okunması gereken Nazım Hikmet'in *Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim* adlı romanıdır. Mücadelenin şiirselliğini de duyumsamak isteyenler için listeye Nazım Hikmet'in *TKP'm Benim* adlı şiiri ve Ataol Behramoğlu'nun uzun şiiri *Mustafa*

Suphi Destanı'nı da ekleyebiliriz.

Ve son olarak "tarafsız" bakamayacağımız kesin olan bu tarihe canları pahasına katkı koymuş olanları hem okumak hem de anmak için okumalara ara verdiğimiz anlarda Ruhi Su'nun 1951 tevkifatında zindandaki sevdiği için yazdığı (ya da uyarladığı) söylenen *Mahsus Mahal* türküsünü ve yine

Ruhi Su'nun o güzel sesinden Nazım Hikmet'in *15'lere Ağıt* adlı şiirinden uyarlanmış türküyü dinleyebilirsiniz.

İki devrim, üç karşıdevrim yaşadılar ama...

YAKLAŞIK YÜZ YILDIR MÜCADELE VEREN DİRENGEN KOMÜNİSTLERİN PARTİSİ MACARİSTAN İŞÇİ PARTİSİ, ÜLKEDE YILLARDIR HÜKÜM SÜREN GERİCİ İKTİDARA VE AVRUPA'DA ESTİRİLEN SOSYAL DEMOKRASİ RÜZGÂRINA BOYUN EĞMİYOR.

Macaristan'da son yüz yılda iki devrim ve üç karşıdevrim yaşandı. Macaristan'ın ilk komünist partisi Ekim Devrimi'ni takip eden yıl faaliyet göstermeye başladı. Partinin öncülüğünde 1919'da kurulan Macaristan Sovyet Cumhuriyeti, kamusal yaşamın düzenlenmesi konusunda önemli adımlar attı. Ancak Macaristan Sovyeti çok geçmeden karşıdevrimcilerin müdahalesiyle alaşağı edildi. Horthy diktatörlüğü altında komünistler katledildi, siyasal faaliyetler yasaklandı, halk düşmanı politikalar harekete geçirildi. Uzun yıllar süren karşıdevrim süreci 1945'te Sovyet ordusunun Macaristan'da zaferi ile son buldu. Sosyalist İşçi Partisi öncülüğünde uzun bir yeniden inşa sürecinin ardından Macaristan Halk Cumhuriyeti, eşit yurttaşlık, kurumların ve özel mülkiyetlerin kamulaştırılması, bilimsel ve kültürel yaşama yön verecek köklü değişiklikler yapılması gibi

başlıklarda epeyce yol aldı.

Ancak 1956'da emperyalistler Macaristan'da yaşanan sosyalizm deneyiminin yenilmesi için harekete geçti. Silahlı saldırılar, kurum ve fabrika işgalleri ile dolu karşıdevrim sürecini mevcut yerel organların, devlet dairelerinin ve işçi konseylerinin lağvedilmesi ve yenileriyle ikame edilmesi izledi. Nagy hükümeti komutasında silahlı çeteler tarafından yüzlerce kişi öldürüldü, binlercesi hapsedildi. Ancak silahlı karşıdevrim ayaklanması yenildi, Nagy ve onunla birlikte hareket eden önemli karşı-

devrimciler yargılandı, Nagy ile birlikte dört kişi infaz edildi. Macaristan Halk Cumhuriyeti 1989 yılına, yani Sovyetler Birliği'nin çözülmüşüne kadar varlığını sürdürdü. Bu süreçte tüm Sovyet ülkelerini kasıp kavuran karşıdevrimci rüzgâr elbette Macaristan'ı da vurmuştu. Macaristan üçüncü kez karşıdevrimi yaşarken komünistler yeniden mücadeleyi diriltmenin yolunu arar olmuştu.

Sosyalist İşçi Partisi'nin yeniden kuruluşu tam da bu zamana denk geliyordu. Parti daha sonra sırasıyla İşçi Partisi ve Macaristan Komünist İşçi Partisi adlarını alacaktı. Uzunca bir süre Macaristan Komünist İşçi

Göçmen krizi

Macaristan son aylarda ülkede yaşanan göçmen krizi ile sıklıkla gündeme geliyor. Bilindiği üzere Macar polisi bazı tren istasyonlarını "operasyon bölgesi" ilan etmiş, burada trenlere binmeye çalışan göçmenleri

zorla kamplara götürmeye çalışmıştı. Eylül ayında binden fazla mültecinin yürüyerek Macaristan'dan Avusturya'ya geçmeye çalıştığı görüntülenmişti. Son birkaç ayda 600'ü aşkın sayıda mülteci, sığınma kamplarından kaçmıştı.

Ayrıca Macaristan parlamentosu güvenlik güçlerine sığınmacılara karşı "öldürücü olmayan silah" kullanma yetkisi veren bir yasa çıkarmış, yasanın onanması ile birlikte polis göçmenlere karşı plastik mermi, biber gazı, payroteknik cihazlar kullanmaya başlamıştı. Bu yasa sağcı iktidar partisi Fidesz tarafından önerilmiş, en büyük desteği ise ırkçı Jobbik Partisi'nden almıştı.

Macaristan İşçi Partisi konuya yaklaşımını şöyle ifade ediyor: "Göçmen krizi genel olarak kapitalizmin ve ayrıca Avrupa Birliği'nin yaşadığı krizin açık bir işareti. Kapitalizm krizi yarattı ve şimdi de onu kendisini güçlendirmek için kullanıyor. Doğal olarak göçmen krizi halkın dikkatini kapitalizme karşı mücadele etmekten başka bir noktaya çekmek için de bir teşebbüs. Göçmen krizi kapitalizmi yok etmeyecek ama onun krizini

derinleştirecek. AB'nin hukuk sistemini, AB ve NATO üyesi ülkelerin kendi aralarındaki ilişkilerini sarsacak. Göçmen krizi bizim için büyük bir fırsatı ifade ediyor. Biz bu fırsatı sadece göçmenlerle dayanışma sergileyerek değil aynı zamanda kapitalizme saldırarak ve onun kuyusunu kazarak da kullanacağız."

Macaristan İşçi Partisi, şu an özellikle sağcı iktidar partisi Fidesz'e karşı mücadele ediyor. Fidesz, AKP iktidarıyla şaşırtıcı derecede benzerlik gösteriyor. Parti lideri Orban otoriterleştiği gerekçesiyle dünya çapında liberal ve sosyal demokrat çevrelerce çokça eleştirildi. Yüzde 50'nin üzerinde oyla iktidara gelen parti, yeni anayasa hazırladı, yargıya ve medyaya önemli ölçüde müdahale etti, sosyal hayata gerici düzenlemeler getirdi.

Macaristan'daki göçmen krizi Faşist Jobbik partisiyle de bağı olan kameraman Petra Laszlo'nun sınırdan geçmeye çalışan mültecilere tekmeyle saldırmalarıyla dünya basınına yansımıştı.

Partisi adıyla faaliyet gösteren parti, 2013'te Macaristan hükümetinin çıkardığı yasa ile "20. yüzyılın otoriter rejimleri ile ilgili" sözcüklerin kamuya açık alanlarda kullanılmasının yasaklanması ile adındaki "komünist" sözcüğünü kaldırmak zorunda kaldı.

Günümüzde Macaristanlı direngen komünistler mücadelelerini Macaristan İşçi Partisi, Macarca adıyla Munkáspárt bünyesinde sürdürüyor.

SOSYAL DEMOKRASİ DEĞİL, SINIF MÜCADELESİ!

Macaristan İşçi Partisi, Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı ve bu toplantı bileşenlerinin internet sitesi solidnet.org üyesi. Ayrıca Yunanistan Komünist Partisi'nin girişimiyle kurulan, sınıf eksenli mücadeleyi amaç edinen ve Türkiye'den Komünist Parti'nin de üyesi olduğu Avrupa Komünist ve İşçi Partileri İnisyatifi içinde yer alıyor. Parti, teorik yayını Szabadság'dan makalelerle Uluslararası Komünist Dergi'ye

de katkıda bulunuyor.

Macaristan İşçi Partisi, özellikle son dönemde Avrupa'da estirilen yeni sosyal demokrasi hareketleri rüzgârına kapılmayan ve sınıf perspektifi ile sosyalizm mücadelesi veren bir özne olarak dikkat çekiyor. Ekim ayı sonunda İstanbul'da gerçekleştirilen 17. Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı'nda Parti Genel Başkanı Gyula Thürmer tarafından yapılan konuşma partinin politik hattına dair önemli ipuçları veriyor:

"Kapitalizm, krizi yönetmek için pek çok yeni yöntem geliştirdi. Yunanistan Komünist Partisi'nin 'kapitalizmi yenmek ve yeni bir sosyalist toplum yaratmak' için açıkça yol gösterdiği Yunanistan'da kapitalistler Syriza'yı yarattı ve halkı yönlendirmeyi başardı. Kapitalistler, halktan ciddi destek alan güçlü bir komünist partinin faaliyet gösterdiği Ukrayna'da ise milliyetçi-faşist bir diktatörlük ortaya koyup komünistleri parlamenter mücadelede saf dışı bıraktı."

Thürmer, konuşmasında sınıf siyaseti konusunda ideolojik netlikten hiçbir durumda taviz verilmemesi gerektiğini söylüyor: "Net sınıf siyaseti vurgumuz sebebiyle seçimlerde oy kaybedebiliriz. Bu doğru. Ancak bu taktiksel bir kayıp olur. Eğer biz sosyalizmi tek alternatif olarak göstermezsek yine kaybederiz ve bu stratejik bir kayıp olacaktır."

Parti üyelerinin yüzde 25'ini son on yılda partiye katılanlar oluşturuyor. Gittikçe daha genç bir üye toplamına sahip olan parti, imza kampanyaları yürüterek, seçimlere katılıp buna yönelik çalışmalar yaparak, sosyal medyayı aktif kullanarak, sokaklarda ve işyerlerinde halkla bire bir temas ederek sosyalizm mücadelesini yükseltmeye çalışıyor. Çalışmalarında özellikle işsizlik, sağlık ve eğitim başlıklarındaki problemlere eğilen parti, çeşitli gündemlere dair açıklamalarında, sorunların mevcut düzende gerçekleştirilecek reformlarla çözümlenimin mümkün olmayacağını vurguluyor. Sosyal hayatta yapılacak birtakım iyileştirmelerin yeterli olmayacağını belirten Thürmer bir kez daha vurguluyor: "Bizim her zaman altını çizdiğimiz bir şey var: Emekçi halkın yaşamında gerçek bir değişim olmasının tek yolu kapitalizmi yenmektir."

■ Ezgi Göksu

Macaristan'ı anlamak için

Yazılama Yayınevi'nden çıkan Macaristan 1919 ve 1956 Karşıdevrimin Anatomisi adlı kitap Macaristan'daki süreci anlamak için değerli bir kaynak.

İngiliz tarihçi Ernie Trory'nin kaleme aldığı eser, iki farklı dönemde Macaristan'da gerçekleşen karşıdevrimlere dair nitelikli bir çalışma olarak göze çarpıyor. Komünist tarihçi Trory, bu kitabında öncelikle Macaristan Sovyet Cumhuriyeti'nin yok edildiği yıl olan 1919'da gerçekleşen karşıdevrimi konu alıyor, daha sonra 1956'da Macaristan Halk Cumhuriyeti'nin yenilmesi için

yürütülen karşıdevrim sürecini masaya yatırıyor. Her iki süreç arasındaki benzerlikleri ortaya koyan kitap genel olarak kronolojik bir hat izliyor.

Yazarın kitap ile ilgili notunda yer alan ifade dikkat çekiyor: "Macaristan'daki karşıdevrimlerden dersler çıkarılabilir ve çıkarılan dersler bu olaylardan önce ve bu olaylardan günümüze değin diğer ülkelerde gerçekleşen benzer karşıdevrimci durumlara uygulanabilir ve gelecekte herhangi bir ülkede iktidara gelecek olan herhangi bir halk hükümeti adına uyan işlevi görebilir."

Cihatçılar mı daha gerici, Batının sağcıları mı?

Özgür Şen

ABD'nin Cumhuriyetçi başkan adaylarından para babası Donald Trump'un İŞİD'e bayıldığına emin olabilirsiniz. Potansiyel bir başkan olarak İŞİD'in bölgede Amerikan çıkarlarıyla uyumlu hareket etmesinden dolayı değil yalnızca, Trump ırkçı kimliğini her fırsatta rahatça dışa vurması için İŞİD'den daha iyi bir bahane bulamaz da ondan. İŞİD bir genelleme tabii... Cihatçı çetelerin tamamı için geçerli bu. ABD'ye başkan olursa ülkeye Müslüman almayacağını ciddi ciddi söyleyen Trump, okyanusun ötesindeki İngiltere'ye, Müslüman mahallelerine operasyon yapmasını telkin ederken de gayet tutarlı. Trump'un dünyasında Müslümanlara yer yok.

Trump'un şu an yetkisi yok, ondan atıp tutabiliyor diye düşünenler ABD'nin liderlik ettiği terör örgütü NATO'nun genel sekreterinin Müslümanlar için niye savaşalım demesini nasıl karşılıyorlar? Yetkiyse yetki, dünyanın en tehlikeli örgütünün baş bürokrati bombardımana devam ama Hıristiyan çocuklarını cepheye sürmeyelim diye açıklama yapabiliyor ve devam ediyor: Katiller Müslüman, mağdurlar Müslüman, İŞİD'e karşı savaşanların çoğu da Müslüman, biz niye araya girelim... Bunu bir mutluluk ifadesi gibi okuyabilirsiniz. Tıpkı Trump'un cümleleri gibi. Ya da Le Pen veya Merkel'inkiler gibi... Daha diplomatik olanlarına da rastlayabilirsiniz, daha üstü örtülü ifadelerle karşılaşabilirsiniz ama Batı'nın sağcılarının İŞİD'den ve cihatçı çetelerden gerçekten rahatsız olduğuna dair bir tane somut kanıt bulamazsınız. Değiller çünkü. Seviyorlar bu cihatçı katilleri. Arada Paris'te bomba patlatmak, dergi taramak gibi garip işler yapsalar ve onları korkutsalar da seviyorlar. Yol kazası olarak görüyorlar ölenleri ve ölü bedenler vesilesiyle siyaset yapmaktan, ülkelerindeki emekçilere ve yoksullara saldırmak için fırsat bulmaktan, baskıyı artırmaktan, bölgeye daha fazla silah, daha fazla bomba göndermekten memnunlar.

Avrupa'nın sağcı ideolojisi Müslümanlıkla barışamaz, bu bir hayaldir. Bu ideolojik yönelim değiştirilemez. Çünkü Avrupa sağcılığının genetiğinde Müslüman düşmanlığı, Doğu halklarının Müslüman olarak kodlanmasından ötürü ezilen halklara karşı duyulan Batılı ve emperyalist nefret ile birleşmiştir ve bu düşmanlığın sınıfsal bir yanı vardır. Bu sınıfsal nefret geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısında yoğunlaşan göçle birlikte perçinlenmiştir. Yalnızca Doğuda değil, kendi ülkesinde yaşayan Müslümanlar da genelde emekçi ve yoksuldur.

İslam ve yabancı düşmanlığı sadece dinsel ve etnik kimliklerden yola çıkılarak anlaşılabilir. Bugün Avrupa'da sağ yeniden yükselişe geçmişse, ABD'de para babası ve manyak bir başkan adayı büyük bir rahatlıkla ırkçılık yaparak seçim kazanmaya çalışıyorsa, bunda insanlığın yüzkarası olan cihatçı katillerin payı büyük elbette. Ancak Batılı gerici ve sağcıların cihatçı aşkının sınıfsal yanı hiç gözden kaçmasın. İŞİD ve cihatçı terör işte bu yüzden modern ve çağımıza ait bir olgu. Batıya, Müslümanlardan ve Doğudan nefret ederken emekçi ve yoksullara saldırma, onları baskı altına alma fırsatı veren katil sürüsü, Batıdaki sermaye düzeninin en köklü refleksini, sınıf düşmanlığını sergilemesine de olanak veriyor. Batılı sağcılar yabancı ve Müslüman düşmanlığı yaparken, emekçi ve yoksul düşmanlığı da yapabildikleri için gerici sınırları tanımıyorlar.

Avrupa ve Amerikan uygarlığının sağcılarının İŞİD'le ve cihatçı çetelerle gerici sınırları ortaklaşmalarının sınıfsal bir yanı var. İşte bu nedenle Batılı solcunun son gelişmelere bakarken etnik ve dinsel olana odaklanan her zamanki Avrupai gözlüğünü çıkartıp sınıfsal bir gözlük takması gerekiyor. Batının gerici siyasal ortamı da tıpkı bölgemizdeki gibi emekçileri ve yoksulları göreve çağırıyor.

“ Batılı gerici ve sağcıların cihatçı aşkının sınıfsal yanı hiç gözden kaçmasın. İŞİD ve cihatçı terör işte bu yüzden modern ve çağımıza ait bir olgu ”

"Rusya ile yaşanmakta olan bu krizin muhtemel boyutlarının neler olacağı en iyimser ve en kötümser senaryoların hepsi detaylı bir şekilde çalışılmış Türkiye'nin atması muhtemel adımlar üzerinde uzun uzun durulmuştur. Ekonomiye etkisi ve Türkiye hangi tedbirleri alır bunları uzun uzun tartışarak bunlarla ilgili bir eylem planı da ortaya çıkarıldı. Ümit ediyoruz ki Rusya ile yaşanmakta olan bu kriz, en kısa zamanda sonuçlanır."

**Numan Kurtulmuş,
Başbakan Yardımcısı**

8 ARALIK 2015

1914: Alman Kayzeri, Türkiyeyi topun ağzına sürüyor. "Sen gerisini düşünme, gittiğin yerde patla"

KOMÜNİSTLERİN YANITIDIR:

KEŞKE "HASTA ADAM" DAN DERS ALSAYDINIZ

Osmanlı'nın çöküşü uzamış bir çöküştü. Osmanlı bir yüzyıl fazla ayakta kaldı. Çünkü büyük devletler onu nasıl paylaşacaklarına karar veremiyorlardı. Sonunda çöktü, dağıldı.

Avrupa basını Osmanlı için unutulmayan bir benzetme uydurdu: "hasta adam". Büyük güçler Osmanlı'yı paylaşmak için beklerken, onu birbirlerine karşı koruyorlardı. Bu yüzden kendisi de çöküş halinde bir imparatorluk olan Osmanlı, "artık bitti" denilen noktada da yaşamını sürdürdü.

Osmanlı-Rus harbinde, Ruslar bugünkü Yeşilköy'de İstanbul kapılarına dayandı. İngilizlerin Ruslara "İstanbul'a girerseniz müdahale ederiz" tehdidinde bulunması ile Osmanlı onu Ruslara yedirmek istemeyen bir başka düşmanı tarafından kurtarıldı, 1878'de.

Şimdi AKP'nin yeni Osmanlısı, Türkiye'yi aynı noktaya getirmiştir.

Düşmanları, dost bildikleri ve düşmanlığını kazandığı güçler hep birlikte AKP'nin elinde bir korku tüneline dönmüş olan Türkiye'yi darmadağın etmeyip, birbirlerine karşı korumayı tercih etmektedir.

Erdoğan kendini Abdülhamit'e benzetmekte haklıdır.

Onun ve çetesinin anlamadıkları şey, bu ülkeyi 100 yıl sonra yeniden Avrupa'nın hasta adamı haline getirmenin bedelini onlara ödeteceğimizdir.

Emekçiler, bu topraklara bir kez daha bir "hasta adam" hediye edenlerden hesap soracaktır.